

НОВІ ОБРІЇ

«NOWI OBRIZI»
1-2 QUARTAL 1974
6. JAHRGANG · DM 2,00
— C 20059 F —

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ КВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

**Служба Екаарха всієї України, Митрополита Київського і Галицького
Філарета в соборі св. Юра м. Львова.**

НОВІ ОБРІЇ

Український літературно - художній ілюстрований
незалежний квартальний журнал. 1974 рік. № 1-2

Різдвяне послання

Екзарха всієї України,
Митрополита Київського і Галицького
ФІЛАРЕТА

ПРЕОСВЯЩЕНИМ АРХІПАСТИРЯМ І ПАСТИРЯМ,
ЧЕСНОМУ ІНОЧЕСТВУ І ВСІМ ВІРНИМ ЧАДАМ
УКРАЇНСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ

«Велика таємниця благочестя:
Бог з'явився в тілі».

(1 Тим. 3. 16).

Близько двох тисяч років тому сталася подія, яку ми святкуємо, — Різдво Христове. Тієї священної ночі у Віфлеемській печері здійснилась велика таємниця: на землі з'явився в тілі Бог. Оточуваний небесними ангельськими воїнствами, приймаючи поклоніння від Херувимів і Серафимів, Він добровільно залишив Свою божественну славу, народився безпорадним немовлятком, жив незнаным отроком і юнаком, а потім протягом трьох з половиною років Свого земного подвигу терпів наклепи, насмішки і, нарешті, скривавлений і замучений був розп'ятий на хресті.

В ім'я чого і здаля чого було це? Наша віра так відповідає на це питання: «Заради нас, людей, і задля, нашого спасення» — в ім'я нашого вічного життя. В цьому з'явленні Бога в тілі на землі в Різдвяну ніч ми бачимо безоднію любові Божої до людини.

Боговтілення має виняткове значення у відновленні людини, в її духовному відродженні. Втілений Син Божий дарував людині не тільки благодать прощення, але й силу, що робить її чистою і праведною перед Богом. Ця благодатна сила Втіленого Бога безперервно живе в Церкві Христовій.

У втіленні Сина Божого відкривається глина премудрості Божої, бо тільки одна вона могла знайти засіб примирити людей з Богом. Мир, який Спаситель дав людству, — це насамперед мир з Богом. Цей мир живе в тій душі, яка повна вдячною любов'ю до свого Господа за всі незлічені милості Божі.

Мир Божий — це мир із своєю совістю. Із Святого Письма ми знаємо про першого на землі вбивцю Каїна, як він після свого злочину — вбивства брата Авеля — не знаходив собі місця на землі. «Для нечестивих немає спокою», — каже Господь (Іс. 48, 22).

Мир Божий — це мир людини із своїм близкім. Братьська любов і відкрите для свого близького серце — джерело внутрішнього миру та духовної радості. Мир з близкими — це також мир і між усіма народами.

Ми прославляємо Бога за те, що Він послав у світ Свого Єдинородного Сина, щоб «кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а мав життя вічне» (Ін. 3, 15). Віруюче серце ніколи не забуває тих страждань, які за нас, за наші радості, за наше вічне блаженство витерпів народжений у віфлеемських яслах Господь наш Ісус Христос. Така любов Божа до людей!

Різдво Христове — це празник Боговтілення, свято великої радості. «Я сповіщаю вам велику радість, що буде всім людям», — сказав Ангел віфлеемським пастухам (Лк. 2, 10). Сьогодні радіє небо і земля, радіє світ увесь. Велика радість Церкви Христової, бо на землі з'явився наш Спаситель. У цьому спільному торжестві дітей Божих радіє наш розум, просвічений Божественною істиною. Веселиться наше серце, бо воно завжди жадає любові вічної, нескінченої. Торжествує наша совість за величчям якої людина, на жаль, не завжди поводиться. В народженому Спасителі совість наша знайшла Великого Керівника і Наставника.

Наші духовні радості невіддільні від радостей земних. Минулий рік був роком зміцнення миру й співробітництва між державами

як в Європі, так і на інших континентах нашої планети. Цьому вельми сприяла наша Вітчизна.

Ми вітаємо наслідки Московського Всесвітнього Конгресу миролюбних сил і сподіваємося, що він сприятиме дальшому зміцненню миру на землі. В роботі Конгресу брало участь багато релігійних діячів усього світу. На запрошення нашого Святішого Патріарха Московського і всієї Русі Примена вони зібралися в Загорську в стінах Тройце-Сергієвої Лаври і звернулись до всіх християн, до віруючих усіх релігій із закликом допомагати утвердженню справедливого миру на землі.

Минулого року людство пережило й переживає зараз сумні події: трагедію в Чілі та воєнні дії на Близькому Сході. Ми палко бажаємо і широко благаємо народженого Спасителя, щоб люди на землі не страждали від воєн, голоду й хвороб, щоб кожен народ і кожна людина жила в умовах миру, свободи і справедливості.

Однак, як духовна довершеність людини не приходить до неї сама собою, а потребує зусиль людської волі, спрямованої на очищення душі від усікого зла, так і справедливий мир на землі не настане сам собою. За нього людство повинно боротися. Тому в надії на остаточну перемогу над злом будемо працювати кожним на своєму місці і чинити «добрі діла, які Бог наперед визначив нам виконувати» (Єф. 2, 10).

У ці святкові дні сердечно вітаю вас, Преосвящені Архіпастирі, боголюбиві пастирі, чесні іноки та інокині, улюблени браття і сестри, з празником Різдва Христового і Новим роком. Нехай змінить Господь усіх нас в добром душевному й тілесному здоров'ї і подасть нам Свою благодатну допомогу на добрі діла!

Подякуймо Господеві нашему Ісусу Христу за Його милості до нас у минулому році і в своїх щоденних молитвах будемо просити, щоб Він просвітив розум наші світлом істини, послав у серця наші любов до близьких, зміцнив волю нашу в добрі і благословив усіх нас миром!

ФІЛАРЕТ
Митрополит Київський і Галицький,
Екзарх України.

Різдво Христове 1973/74 р.
м. Київ.

Києво - Печерська Лавра

На порозі шостого року...

Емігранти взагалі, а провідники особливо, люблять ювілеї. Через таку закоханість часописи наші, мов чащи застольні, по вінця налиті (іскристими) звітами про численні (велелюдні) імпрези. Всі ті імпрези, коли вірити часописам, вельми імпозантні. Приявні (самооплачені) гости стрічають ювілятів оплесками (невгомонними), величують їх декламаціями (високої мистецької вартості) і на десерт — (неперевершеними) сольоспівами.

Якщо б емігрувати з еміграції хоч би на рік в якийсь чечуреньський травосяг на березі безлюдного озера і залишились наодинці з нашою пресою, то не інакше як за тиждень-другий втік би з того райського раю, бо так на еміграції гарно (якщо б читати лише ті звіти), так мило і весело, що не стачить сил аби бути десь поза нею. Життя в еміграції — то суцільна імпреза, з її заслуженими достойниками і щириими захопленими шанувальниками, котрі час од часу, як і прийнято в демократичному суспільнстві, міняються ролями. Благоденствіє та й годі.

Коли ж спуститися з пресових небес на грішну землю нашої дійсності, то всі оті ювілеї нерідко виглядають вельми комічно, а іх лицедії—ельми трагічно. Не для ширення пессимізу, бо навряд чи тут щось додамо, і не для очорнювання пишемо правду, а для самої правди. Во без неї, кажуть у Нью-Йорку, світ пройдеш, а до Києва... не вернешся.

Писати правду не просто. Зенон Пеленський, один із знавців еміграції, що (випадково) майже не пише про еміграцію, яку знає, а лише про УРСР, яку не знає, чим і відомий останньо з «Християнського голосу», стверджує в цій газеті (16. XII. 1973):

«Виправдану критику української вільної преси нерідко гальмує, інколи й задушує спритний трюк багатьох відповідальних за чимало українських справ. Мовляв, не рекомендується писати правди, не треба викривати внутрішніх слабкостей, нерідко й важких промахів українського життя, бо це «зраджує українську дійсність, компромітує» установи або їх керівних людей, «допомагає більшовикам».

Отже: задушена вільна преса! Саме такою вона і є на еміграції, незалежно від того скільки разів ми говоритимем: халва. Дійсність від цього солодощу не стане.

Ось уже п'ять років як гроно вільної преси поповнилось «Новими Обріямі».

З нагоди цього ювілею нам хотілося б пригадати «величальні сольоспіви» на честь появи нашого журналу. Усі вони зводилися до того, що ми — червоні. В числі першому за 1969 рік ми прояснили своє мотто — відверто поглянути на себе і довкола себе, бути чесними з самим собою. Мавши такий керунок, ми спостерегли, що не одні лиш «Н.О.» здаються червоними деяким критикам. Промосковськими, большевицькими, комуністичними і тому подібними називають бандерівці мельниківців, мельниківці бандерівців, унрадівці — гетьманців, укааківці рідних народовольців, а всі разом — уердепівців. Про це ми й написали в статті «Ми всі червоні» (№1. 1971).

Чи змінилась ситуація з того часу? З. Пеленський стверджує, що ні. Кожного інакше-

думаючого з метою компромітації традиційно нагороджують політичним ярликом, незалежно від того, чи пасує він йому чи ні. Мавр своє зробив.

У відповідь як завше чується негодування. Богдан Кордюк в «Українському самостійнику» (ч. XI-XII, 1973) відбивається в такий прецикавий спосіб: «Тільки люди тупі, — каже він, — злої волі, або ідеологічно звироднілі причіплюють «двійкам» наличку радянофільства». Позаяк майже щодня в пресі можна натрапити на звинувачення когось у радянофільстві то, наслідуючи Кордюка, неважко вичислити, що на еміграції суцільна ідеологічна звироднілість. Во ж кожний має право сказати те, що сказав Кордюк.

Та все ж у звинуваченнях в радянофільстві є щось і від істини. І вина тут не чиясь персональна чи якогось середовища, а скоріше — загальна. Життєві гасла багатьох людей на еміграції нерідко співпадають з комуністичними. Досить комусь висловитись за коекзистенцію або визнавати УРСР, як його вже іменують комуністом.

Зрозуміло, що коли наші недолугі політики публічно поборюють один одного, компромітують самі себе, то це особливо Москви до вподоби. Та й тут ніхто нічого не поправить. Такий закон політичної боротьби. Коли наши діячі, як писав один з читачів у «Н.О.», «гризується наче хорті», то це не тому що вони того хочуть. Просто, вони інакше не можуть, і закликати сьогодні до єдності — то «або демагогія або наївність» (В. Лазовінський).

А коли б розповісти раптом всю правду про еміграцію, то навряд чи можна придумати кращий дарунок для московської пропаганди. Це особливо розуміють ті, хто присмоктався до різних фондів, відчув справжній смак гроша і йому ота правда, про яку пише З.Пеленський, потрібна, як лисому гребінець.

У кожному, хто посміє його посунути, відштовхнути від фонду, він вбачатиме більшовика, комнезамівця, який прийшов його розкуркулювати. І він мобілізує все, навіть свою «вільну» газету, щоб зім'яти противника всіма доступними йому прийомами самооборони. Так є — між одиницями в проводі, так є — між проводами, а останньо так є й між претендентами на трон царя всея стецьковія і прочая в екзилі.

«В українському еміграційному житті немає публічної опінії», — писав в «Українськім слові» В.Лазовінський, — а якщо вона появляється у певних випадках, то з нею мало хто числиться. Кожне вказування на конкретні факти, кожне викривання правди стає причиною затяжних криз, взаємопоборювання, гострих конфліктів, у частих випадках застосовується тактика «лови злодія».

Ще нам закидали, що ми контактники. Ми з тим не криємось, бо є тієї думки, що без зв'язку з Рідним Краєм ми вимремо, як українці, катарофально швидко, в найближчих поколіннях, ставши атентатниками проти самих себе, самобивниками. Тільки свідомий ворог може ставити на перешкоді контактів з Рідним Народом. Ми не помиляємося, коли вважаємо, що більш (Закінчення на ст. 39)

B. Батюк

Пташина настальгія

В субтропіках, в рослиннім раї
Неспокій охопив пташині зграй.
Сьогодні день такий, як всі —
 м'який, привітний.
Коли ж відчули журавлі —
 він перелітний.
Якась ознака, знак якийсь,
 якась рухомість
Знов понесла через моря...
 Яка в тім користь?
Ще в тих лісах немає трав,
 немає листя,
Але лиш там,
 лиш там,
 лиш там
 заллються свистом
Срібноголосні солов'ї — такі незвичні, —
І мовчазні й непоказні —
 в краях тропічних.
І ластівки спішать-летять,
 поки не пізно,
Поки не висохла земля
 ліпти гнізда.
А мати поратись піде
 повз хату білу,
Та ж і зрадіє: «Сину, глянь —
 вже прилетіли!»
Хто в чужині, хто в далині,
 той зрозуміє
Оцю нестремність весняну,
 цио настальгію,
Цей переліт через міста,
 через кордони,
Порив пташного ества
 назад
 додому.
Вдень і вночі
 летять ключі
 без відпочинку.
Слізніш благай,
 моли,
 кричи,
 Івасю — синку:
— Журавлі — журавлики — журавлята,
Підберіть — заберіть
 мене на крилята,
Соколи — соколики — соколята,
Та хоч серце мое
 донесіть до хати.

(«Українські вісті»).

Повернення

Летять літа у даль, немов лелеки...
Лиш спогади у серці молоді:
Сади, тополі, яблуні, смереки,
Такі самі зістались, як тоді.

Коли хлопчиськом бігав я ще босим,
І світ здавався казкою чи сном...
Літа оті перед очима й досі,
Хоч осінь вже скигоче під вікном...

О, краю мій! О, рідний краю мій! —
Живеш живий в уяві ти моїй.
Перед тобою я вклоняюсь ниць.

До тебе повертаюсь я завжди,
Щоб цілющої напитися води —
І сил набрати із твоїх криниць...

Слово материнське

Що може бути краще у житті,
Як материнське тепле, ніжнє слово?
Воно вібрує в кожнім почутті,
Мов океан джерельної любові...

Ти пам'ятаєш матері слова:
«Благословляю лет твій, мій коханий!» —
Коли перед тобою путь нова
Відкрила вперше ще незнані брами?

Оці слова я у душі зберіг.
Вони у мене на путі суворий
Підмогою були у кожнім горі,

Коли доріжку сніг неприязній приліг, —
Бо в материнськім, ніжнім, ріднім слові
Завжди знайшов я океан любові...

Закономірність

Коли підеш у світ від рідного порога,
Не забувай за ґрунт, що звів тебе в політ.
І пташка, здійснивши далекий переліт,
Вертається в гніздечко швидко якомога...

В житті нас зустрічають різні дороги,
На них і орхідеї і одцвілій цвіт,
І бурі лютий грім і ніжний краєвид, —
Життя це біль і щастя, радість і тривоги...

Та серце в нас одне і совість лиш одна!
Коріння не загине, як листок зів'яне.
Коли ж коріння раптом жити перестане,
Тоді життя напевно випито до дна.
Народе мій! Нехай щастить тобі цвісти,
Бо корінь ти — а ми лише твої листи!..

Т О П О Л Я

Коли засне, немов дитя шалене,
Глибоке місто неспокійним сном,
Вона приходить здалеку до мене
І шелестить до мене під вікном,

Щобповертається я на Україну
Плугами чорнокрилими орати,
Зерном дорідним поле засівайт
І поливати землю тополину...

Бо йдуть літа нестримною ходою,
Вже плід началився із рясного цвіту...
І той любов'ю повниться до світу,
Хто рідну землю має під собою...

(Альманах «Ранок»).

Ганна Світлична

Гучними словесами не грішу,
Твоїм ім'ям, народе мій, не бавлюсь.
Живу. В долонях сонячних ношу
Твоєого безконеччя мурду зав'язь.

В Дніпрі твоєму полошу я коси,
Турботи на ніч в голови кладу.
Твоя зоря в гірких зіницях космосу
Горить, мов цвіт на синьому льоду.

Не спопелій, красо моя, лілее!
О не зронися сліпоті у зруб!
Бо що то зерня без ріллі своєї,
Бо що то слово без родючих губ?

(Вітчизна)

Юрій Гарашук

Прийдіть до мене, гори!

Прийдіть до мене, гори,
В гості,
Не погордуйте хлібом-сіллю,
Моїм простим і щирим
Тостом
Не березневому весіллі,
Ірушником, що моя мати
Вам перев'яже дужі плечі.
Зайдіте, гори, в нашу хату
Погожим ранком, в синій вечір,
І ви побачите щасливу
Мою родину-верховину.
Ми на зеленому весіллі
Поділимось хлібом-сіллю.

Дума про Кобзаря

Федорові ЖАРКУ

Ой заграв кобзар гордохолий
На бандурі золотострунній,
І полинула трепетна дума
У піднебесся...
І залитий повінню пісні
Стояв синьоокий світанок
І впивався співом нащадка
Вересайового...
А бандура голосно рокотала,
А бандура журно так вигравала:

Ой, на Чорному морі
На білому камені,
Ой, там сидить ясен
Сокіл-білозірець...

І співав кобзар посивілий,
І душа в кобзаря бриніла,
В хвилях струн захлиналися
пальці
Як байдарки в шаленім танці.

...на Чорному морі
не гаразд починає,
судна козацькі молодецькі
на три часті розбиває...

Застилала зажура старому очі
І жаріли вони, мов зірки
серед ночі,
І замало для думи було простору
Рвалась із серця вона угору,
Розкриялася, розливалася,
Давнім гомоном озивалася,
Давнім гомоном, лихом давнім
Та ще славою предків славних,
Гордославовою України,
Що в народі живе й понині.

...На многая літа
до кінця віка!

І затихли, замовкли струни,
Тільки срібно котились луни.

(«Шлях перемоги»).

Володар в царстві духа

Трудна історична доля українського народу надзвичайно багата не тільки на видатні події, але й безсмертні особистості, непромінене значення яких для звеличення України і скріплення національного духа її народу існуватиме вічно. Можна у цьому добавати певну закономірність: у важкі часи кожен народ вилонював собі велетів-виразників його дум і мрій, трибунів і ватажків.

Не буде перебільшенням сказати, що само-пізнання українського народу починається від Тараса Шевченка. Його мужньому талантові найбільше завдаємо правом належати до передових націй, що стоять на вершику матеріальної і духової культури сучасного людства.

У березні цього року українці в Краї і в розсіянні відзначатимуть 160 років від народження свого великого Кобзаря — поета, маляра, революціонера. Люди завжди схильні поетизувати своїх героїв, помічати у них, а радше дописувати їм ті риси характеру і вчинки, котрі вважаються гідними подиву і вартими наслідування. З плином часу вони стають надбанням легенд, і в пам'яті нащадків мало залишається від справжнього характеру тих особистостей, від рис, що в'язали їх з рідним народом. Істинною є, що саме ота невід'ємність від свого народу, глибоке розуміння його душі і болів робили ті особистості великими, горнули до них загал, зводили на п'єдестал порадника, заступника, Пророка.

Цю думку, нав'язуючи до Тараса Шевченка, висловив колись його геніальний учень і послідовник Іван Франко. Видатний галичанин писав так:

«Він був сином мужика, і став володарем в царстві духа. Він був кріпаком, і став велетом у царстві людської культури. Найкращий і найцінніший скарб дала йому лише по смерті — невмирущу славу і всерозквітачу радість, яку в мільйонів людських сердець все новано збуджують його твори».

Поділ між українцями на батьківщині і в діаспорі нині зайшов аж так далеко, що охоплює від цілком зрозумілих розходжень у політичній та ідеологічній площині до невіправданого ворогування в ділянках спільніх надбань загальнонаціональної культури. Спір за

Шевченка між його нащадками, щирими і відданими шанувальниками вогненого слова Поета, йде не від сьогодні. Творчість великого Кобзаря настільки глибока, різноманітна й сповнена багатого почуття, що було б дивно, якби вона не зроджувала дискусій, не будила думок хай навіть суперечливих.

Найбільш дивне полягає у тому, що кожне українське середовище визнає в Шевченковій поезії лише те, що вкладається у відповідні ідеологічні й політичні концепції, бажаючи використати його слово як аргумент у власні потребі. Такий підхід до творчої спадщини Тараса не тільки збіднює, спрошує глибинний зміст заповітів і мрій Поета, але й веде до утвердждення невірного уявлення про нього як конкретну історичну особу.

Шевченкознавці, що творять свою науку теж в цілком конкретних історичних умовах і належать до певних ідеологічних середовищ, також мають різні підходи до студій творчості Шевченка та його доби. Тим часом велична постать нашого національного Прометея не вкладається у прокрустове ложе ідеологічних конструкцій так «лівих», як і «правих» літературознавців.

Небезпека перетворити Шевченка і його поезію в ілюстрацію певних партійних канонів викликає потребу у спростуванні хоч би деяких невірних уявлень.

Серед української культурної еліти на еміграції помітно дедалі настирливіше прагнення утвердити образ великого Кобзаря як ненависника російського народу, його кращих надбань в ділянці культури, що цілком закономірно вважалися тоді вершиною загальномов'янських здобутків. Російську літературу і мистецтво першої половини ХІХ століття уособлювали Пушкін, Чернишевський, Белінський, Добролюбов, Гоголь, Брюллов, Венецианов, Жуковський, Щепкін, Салтиков-Щедрін, Достоєвський, Гончаров та багато інших непересічних особистостей. Майже всі з названих були не тільки знайомими, але й щирими приятелями Шевченка, близькими йому по духу і мисленню. А, приміром, Жуковському, Брюллову, Венецианову, наш Тарас завдає чудодійним — осо-

ХРОНІКА

Кращий педагог Америки — Українець

З'явилася книжка під заголовком: «1973-Знамениті педагоги Америки», в якій знаходимо ім'я д-ра Константина Савчука, надзвичайного професора історії в Сейн Пітерс Коледж.

Константин Савчук викладає історію Східної Європи, в тому й історію України, в згаданому коледжі від 1964 року. Він є дорадником Східно-європейського Студійного Клубу.

У вступі до книжки, між іншим, сказано, що «педагоги вибрані для відзначення в цьому томі, одержали наглядну і добре заслужену нагороду... Вони є ідеалом для всіх Американців, сьогодні і для майбутніх генерацій».

Пам'ятник М. Павлику в Косові

Нещодавно в Косові встановлено пам'ятник українському громадському діячеві, публіцистові і письменнику Михайліві Павлику. З на-

ХРОНІКА

годи відкриття пам'ятника в місті відбувся мітинг. Автори пам'ятника — скульптори Н. Обезюк і А. Німенко, архітектор — В. Жигулов.

Нові колекції книжок

Бібліотека Українського Наукового Інституту та Гарвардського університету отримала дві колекції книжок, які взаємно себе доповнюють. Вони важливі для студій над українською культурою (мовою, літературою, історією тощо). Одна з них це колекція т-ва «Просвіта» з Українського Народного дому в Нью Йорку, що має понад 700 томів. Частину книжок складають перші видання творів таких видатних корифеїв української літератури і науки, як: Франко, Винниченко, Коцюбинський, Драгоманів, Лепкий, Стефаник, Грушевський, Філарет Колесса, а також 12 томів «Літературно-наукового Вісника» та декілька важливих документальних

бистою свободою, бо саме вони викупили двадцять чотирирічного Шевченка з кріпацтва.

На цьому інколи спекулюють. В сучасній Україні прияллювання Шевченка з такими непримиреними опозиціонерами самонережавства, як Чернишевський, Белінський, Достоєвський, Добролюбов та багато інших, партійна пропаганда використовує на те, аби зробити Тараса одним з попередників російської революції і мало не більшовизму. Однаке, не можна заперечити факту духовної, ідейної спорідненості Шевченка з цими особами. А вже одне це заперечує твердження, ніби поет без ширости дивився взагалі до росіян. Думати так, значить завдавати моральної кривиди Шевченку, ображати його світлу пам'ять. Адже російські кріпаки були не в країному становищі від українських, то чи ж міг колишній кріпак відчувати якусь ворожнечу до такого ж знедоленого, бізнесного і кривдженого селянина, яким нещодавно був сам, лише на тій підставі, що він «хліб» називає «хлебом».

Тарас Шевченко чудово розумів, що у цьому випадку національне походження не відіграє жодної ролі. Хто краще як Шевченко, що пропів більшу частину у неволі, знав ціну особистості свободи? Хто краще пізнав сваволю кріпосників потоптання людської гідності, становище безправного невільника? То чи міг він не розуміти, не співчувати іншому кріпакові, хай він і належав до росіян. Для цих останніх звинувачення у приналежності до «панівної нації» серед народів самодержавної Росії звучало жорстоким глумом над його не менш жахливим становищем.

З іншого боку, деякі наші еміграційні середовища беруть на озброєння нібито протимосковські мотиви, що їх містять деякі твори Шевченка («Розкрита могила», «Великий лъх», «Стой в селі Суботові» на ін.).

Для Тараса Шевченка воля України, добро рідного народу були змістом усього його життя, проте він бачив багато глибше і добре розумів, що цю волю заховано не в злиденній «ізбі» російського мужика, а в розкішних палацах царів, поміщиків та інших сановних катів, для котрих було однаково, чиу кров і піт — українців, росіян, киргизів, кавказців чи інших — перетворювати на власне багатство і розкоші.

ХРОНІКА

видань з історії України першої четвертини XIX ст.

Друга колекція книжок походить від відомого українського педагога і директора школи українознавства в Нью-Йорку М. Лисогора. Бібліотека Наукового інституту в Гарварді отримала від нього близько 870 томів та літературознавчу і мовознавчу періодику, повідомляє «Свобода».

Однотомник творів М. Шашкевича

Видавництво «Дніпро» (Київ) випустило однотомник вибраних творів М. Шашкевича, до якого ввійшли поезії, прозові твори, переспіви і переклади зі староруської, грецької, польської та чеської мов. Уперше українською мовою видані деякі його статті, перекладені з польської мови, додані окремі новознайдені матеріали. Новий однотомник — найповніше систематизо-

Портрет Тараса Шевченка. Малював Ф. Красицький.

Отож нерозумно протиставляти Шевченка цілому російському народові, як нерозумно вбачати у ньому якесь наднаціональне, чи ліпше — міжнаціональне явище, відривати його від українського кореня. А в боротьбі за Шевченка є ті, що заступають першу точку зору (переважно на еміграції) і приклонники другої (такі мотиви зустрічаються у крайових розвідках).

Гнів Тараса — спрямований проти царів, панів та їхніх заподядливих слуг, так московського, як і українського роду. Саме від них хотів він бачити вільною Україну та чекав, коли «будуть люди на землі», незалежно від їх національного походження.

Тарас картав затрату людської гідності, почуття меншевартости перед чужинцями, брак взаємної любові, що нерідко спостерігав серед своїх «просвічених» земляків. Згадаймо його ➤

ХРОНІКА

ване післяжовтневе видання творів М. Шашкевича.

Виставка акварель Михайла Качуровського

В галереї Христини Чорпіти у Філадельфії виставлено рідкісний своїми розмірами і достоїнствами цикл акварель Михайла Качуровського. Цей маляр створив 300 малорозмірних акварель, головним чином на лісову тематику. Коли наближитися до будь-якого образка і вникнути в його зміст, то малорозмірність зникає. Почуваєшся в дальшому спостеріганні, що сюжет зростає, малі рами паспарту розступаються і сюжет у деяких творах іноді набирає аж монументальних розмірів. Відносно кольорової проблематики палітри Качуровського, домінантною у нього є протиставність холодного тону синяви до холодного тону карміну. Про все це написано в «Америці».

послання «І мертвим, і живим, і ненародженим» українцям, до якого моттом поставив «Аще кто речет, яко люблю Бога, а брата своего ненавидит, ложь есть» (Іоанн, Гл. 4, ст. 20).

У творах Шевченка чути радше соціальні, а не національні мотиви, хоч скрізь поет виступає палким патріотом України, відданим сином свого народу. Навіть тоді, коли він вживав дещо принизливих слів, як «москаль», то мав на увазі ніяк не росіян взагалі, а конкретних носіїв зла.

Поєднання загальнолюдських вартостей у світогляді Поета з великою любов'ю до своєї землі. Ватиканічна було життедайним джерелом його творчості, його полум'яного натхнення, котрих так боялися вороги, більші і менші гнобителі українського народу. Саме ці риси, доповнюючи одна одну, створювали правдиву постать нашого пророка. Без них не можна уявити Шевченка. Без них взагалі не було б Шевченка.

Однак не такого Кобзаря хотів би нині мати дехто серед тих емігрантів, що міркують категоріями «безкомпромісів революціонерів» і розпинаються на словах за волю України. Колись Тарас кликав, щоб вибороти «химерну волю», громадою гостроти сокиру на царів і панів, а дехто з отих «лицарів волі» підняли сокиру проти свого брата-українця і пустили по собі недобру славу по Україні так, що тепер ними матері лякають малих дітей.

Докором для різних «соловейків» та «роляндин», котрі у гітлерівських строках зажили слави братобивць, повік ззвучатимуть слова Шевченка:

Один буде, як той Гонта,
Катів катувати!
Другий буде... Оде вже наш!
Катам помагати!

З глибини майже півтора віків наш Пророк кликав нас —

...Учітесь, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь, —
Свого не цурайтесь!

Цього заповіту ніколи не смімо забувати.

С. ПАНАСІВ.

Шевченко німецькош мовою

У видавництві «Наукова думка» (Київ) вийшла монографія Ярослави Погребенник «Шевченко німецькою мовою» (1973). Авторка пише, що у Німеччині та Австрії творами Т. Шевченка зацікавилися раніше ніж в інших європейських країнах. На німецьку мовою твори української літератури перекладали також українські письменники І. Франко, О. Кобилянська, М. Кічура, О. Роздольський та ін. Т. Шевченком у Німеччині почали цікавитися в середині 40-х років ХІХ ст., але більшого поширення ці зацікавлення набрали щойно в 70-80 рр. З творами Кобзаря знайомили німців Обрист, Умляуф, Француз та інші. Перші критичні публікації мали інформативне значення. Глибше Т. Шевченка почав вивчати Француз. Зацікавлення творчістю Кобзаря в Німеччині зросло в ХХ ст. Появилися переклади Ю. Віргінії та написана німецькою мовою праця шведа А. Єнсена (1916). Праця Я. Погребенник дає ретельне висвітлення поставленого питання.

Чому Шевченко

Пам'ятник Тарасу Шевченку у Києві.

На постаменті однієї з колон, що прикрашають вход до головного будинку Київського державного університету, є меморіальна дошка, де зображено молодого Кобзаря. На металі напис: «У цьому будинку в 1845-1847 роках працював співробітником Археографічної комісії Тарас Шевченко».

Документи розповідають, що ця комісія, котра складалася переважно з викладачів університету й офіційно називалася Київською тимчасовою комісією для розгляду древніх актів при Київському генерал-губернаторі, працювала у спеціально відведеній їй кіматах поруч із студентськими аудиторіями.

Комісія досліджувала не лише писані давні пам'ятки Києва, Кам'янця-Подільського, Чернігова, Полтави, а й вела розкопки старих скіфських курганів, дбайливо вивчаючи знахідки.

Помітний внесок у діяльність Археографічної комісії зробив Тарас Григорович Шевченко, що увійшов до неї спочатку як позаштатний, а далі як штатний член-співробітник.

З наслідками своєї роботи комісія знайомила громадськість через друковане слово. Так, матеріали цікавих розкопок кургану Перепетихи у Васильківському повіті на Київщині були опубліковані і привернули до себе увагу не тільки вітчизняних, а й зарубіжних вчених.

не став викладачем університету

Шевченкознавці твердять, що в ілюструванні цієї книги брав участь і Тарас Григорович. Зокрема, є підстави вважати, що його ескізи були використані при переведенні ряду малюнків на камінь у типо-хромо-літографічному закладі І. Вальнера — друкарні, яка фінансувалася Київським університетом і виконувала його видавничі завдання.

Відколи Шевченко захопився археологією, його життя тісно поєдналося з Київським університетом, проте зв'язки поета з цим учтовим закладом почалися раніше.

Ще будучи студентом Петербурзької Академії мистецтв, Тарас Шевченко в 1843–1844 роках приїздив на Україну. Він надовго затримався у Києві.

В червні 1843 року Тарас Григорович познайомився з першим ректором Київського університету Михайлом Максимовичем, який на той час очолював філософський факультет, а також кафедру словесності. Саме Максимович започаткував українську наукову фольклористику, упорядкувавши два важливі збірники народних пісень і дум, що були відомі Шевченку. Поет теж збирав українські пісні й перекази.

У наступний приїзд Кобзаря до Києва, куди Тарас Григорович прибув по закінченні Академії, вирішивши оселитися тут навічно, стосунки Шевченка з професором Максимовичем перетворюються на дружбу.

Поет знайомиться і з кількома іншими викладачами університету — з Миколою Костомаровим, Олександром Селіним, Миколою Іванішевим. Але невірно було б запевняти, що Шевченко прагнув контактуватися лише з науковцями. Факти свідчать: великий Кобзар зблизився також із студентством, що любило його і як автора «Живописної України», «Гайдамаків» та багатьох революційних віршів, і як людину з широкою ерудицією, цікавого співрозмовника, щирого друга молоді.

Ці роки були роками заснування і діяльності в Києві таємної політичної організації — Кирило-Мефодіївського братства, до якого входило чимало студентів університету. В організації існувало два напрями — ліберально-реформістський (на чолі з М. Костомаровим та П. Кулішем) і революційно-демократичний, ідейним натхненником якого став Т. Г. Шевченко.

Ось що згодом писав з цього приводу Іван Франко: «В Києві Шевченко дістає місце при Комісії Археографічній. Там же, довкола нього, гromadиться молодіж, которая вже перед тим, певно, почали і під впливом його пісень, утворила була таємний зв'язок в цілі освічування народу і знесення кріпацтва. Шевченко вносить новий дух, нові погляди в ту громадку людей молодих, гарячих і перейнятих бажанням загального добра».

Тарас Григорович мав велике бажання стати штатним членом університетської корпорації. Оскільки тут незабаром відкривалася вакансія

Лист із Києва

— збирався у відставку за віком викладач малярства, в листопаді 1846 року Шевченко звернувся до попечителя Київської учбової округи із заявою, де просив призначити його на цю посаду, дозволивши лишитися за сумісництвом в Археографічній комісії, і обіцяв безкоштовно виконувати доручення адміністрації університету щодо літографування.

«Коли б то бог дав мені притулиться до університета, дуже добре було б...» — писав поет у лютому 1847 року з Борзин, куди віїздив у відрядження, М. Костомарову.

На посаду, про яку мріяв Шевченко, претендували ще троє кандидатів, однак усім зрозумілі були переваги Тараса Григоровича перед ними.

Авторитет Шевченка-художника, учня уславленого Карла Брюллова, був безперечним. До того ж його перемозі в цьому конкурсі сприяли активна робота в Археографічній комісії та ще зобов'язання, крім викладання малярства, працювати в друкарні. Певну роль тут відіграла і протекція родини Репініх, професорів Максимовича та Іванішева.

Коли Шевченка нарешті заражували до складу викладачів Київського університету, Кобзар перебував у Чернігові. Професор Костомаров терміново надіслав йому листа: «Тарасе! Доки ти, братику, сидітимеш у тій цареградській гостиніці? Приїди у Київ, я запевне дізнався, що тебе вже наставлено наставником малярського іскусства в університеті св. Владимира «у віде опыта», як кажуть; Іванішев тобі кланяється і каже, щоб ти приїздив у Київ».

Чому Шевченко все ж не став викладачем університету? Через кілька тижнів по своєму призначенні на педагогічну роботу він був заарештований при в'їзді в Київ. Поета-революціонера відправили до Петербурга, де цар віддав його у солдати, заборонивши писати й малювати. Це сталося не випадково. Суворий вирок Кобзареві свідчив про те, що царський уряд вбачав у його творчості величезну небезпеку для себе і тому зробив усе, аби позбавити поета можливості впливати на уми і серца пригноблених і знедолених.

* * *

Нині Київський державний університет з гордістю носить ім'я Тараса Шевченка. На честь великого поета названо Шевченківським і гарний парк, що його вже багато років тому створено навпроти головного корпусу університету. Там з 1939 р. височить величний пам'ятник Кобзареві роботи скульптора М. Манізера. На пам'ятнику золотом сяє заповіт Тараса Григоровича нащадкам:

I мене в сім'ї великий,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлім, тихим словом.

Федір ГРИЩЕНКО.

Сторіччя Кобзаревого онука

Україна відзначила 100-річчя від дня народження Фотія Степановича Красицького — відомого українського художника і педагога.

Ф. Красицький — онук улюбленої сестри Тараса Шевченка — Катерини, яка в дитинстві для Шевченка була за матір і уособила в собі все з nedolene українське жіночтво.

Народився Фотій Красицький в селі Зелена Діброва на Київщині 25 серпня 1873 року.

Родинні перекази, легенди, якими огорталася постать геніального Кобзаря, мальовнича краса Шевченкового краю збудили в хлопчикові потяг до малювання. Та й родина, незважаючи на злидні, хотіла дати хлопцеві освіту.

Не залишилась остроронь і українська громадськість, очолювана Миколою Лисенком; Красицького влаштували вчитись у Київську рисувальну школу Миколи Мурашка, а в сім'ї Лисенка прийняли як рідного...

1894 року здібного учня заразовують до Академії мистецтв, де він вчиться у майстерні Іллі Рєпіна.

На схилі віку, в 1941 році, Красицький в автобіографії писав: «...безпосередніми своїми вчителями, що дали мені розуміння мистецтва, дали основи художньої культури, вважаю послідовно М. Мурашка, М. Пимоненка, О. Попова, К. Костанді та І. Рєпіна...».

Навчаючись в Академії художеств, Ф. С. Красицький приїздив кожного літа додому, багато малював у рідному селі, навколоїшніх се-

лах, приїздив на нашу Полтавщину, де подовгу жив у сім'ї Лесі Українки. «Фотя», або «наш художник», як його називала по-дружньому Леся Українка в листах, був ще хорошим фотографом. До нашого часу збереглися рідкісні фотографії М. Лисенка, Лесі Українки, зроблені Красицьким.

Мандруючи по селах, він малює, збирає твори народного мистецтва: килими, різьбу по дереву, писанки, кераміку.

Близькучий рисувальник і колорист, Красицький розпочав свою творчість жанровими полотнами «За обідом», «Просвітитель», «У свято», «Подруги». Конкурсна робота в історичному жанрі «Гість із Запоріжжя» (1901 р.) принесла йому заслужену славу. Невелика розміром картина чарує вдало підібраним типажем, сюжетним змістом та композиційним і живописним строем. У цьому творі найяскравіше відбилася живописна школа І. Рєпіна. Ясна композиція, добротний рисунок, густий колорит — усе це створює історико-побутовий показ реального життя, сприймається як поетичний образ.

У подальшій творчості художника значне місце належить пейзажу. Як завжди, зовні прості, здавалось би навіть непоказні, твори Красицького сповнені глибокого лірико-епічного настрою. Все в них чарує: зелені пагорби, ліс і степ, гори і море, високе і бездонне небо («Літній вечір», 1900 р.; «Село в долині», 1903 р.).

Для Красицького-пейзажиста не властива геройчна патетика, зовнішній ефект. Його пейзажні мініатюри, сповнені настрою і почуття, не залишають байдужими глядача. Для нього, художника ліричного складу душі і тонкого смаку, глибоке емоційне сприйняття природи, захоплення її красою було визначальним.

Пригадується одна з останніх робіт художника — «Стежка в саду». Стриманий і скромний колорит, нічого надуманого. Просто — мов життя. Але як майстерно передана гра сонячного світла на деревах, землі, травичці! Тонкий рисунок і весела гама кольорів об'єднані в єдине композиційне і неповторне ціле. Дивишися на ці перлини-пейзажі, і перед тобою постає ліричний образ нашої України.

Як портретист Красицький залишив нам цілу галерею портретів визначних діячів культури минулого і сучасного — Т. Г. Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки, Семена Скляренка, а також цілу серію інших портретів.

Серед портретів і зарисовок привертає увагу вродливе обличчя селянської дівчини, яка зображенна за роботою. Це майбутня дружина художника Ганна Крекотень, яка позувала йому і для багатьох жанрових картин.

Одружившись, Фотій Степанович узяв на себе турботи про 13 братів і сестер красуні Ганні, яким допоміг вийти в люди. Він із сім'єю оселився на околиці Києва у власному будинку, де прожив усе життя.

Портрет Олени Пчілки. Малював ф. Красицький

Гість з Запоріжжя. Малював Ф. Красицький.

Значний внесок Красицького в Шевченкіану. До образу свого великого родича Фотій Степанович закономірно звернувся ще на початку своєї творчості і продовжував працювати над ним протягом усього творчого життя. Портрети Кобзаря, створені Красицьким, по праву стоять поряд з портретами Шевченка роботи І. Крамського, І. Рєпіна, М. Мурашка.

В 1914 році, коли царизм заборонив святкувати 100-річчя від дня народження Шевченка, Фотій Красицький входить до складу комісії, до жюрі конкурсу по спорудженню пам'ятника Т. Г. Шевченку за народні кошти. Але, як відомо, для пам'ятника Шевченку в Російській імперії не знайшloся місця.

Ще замолоду виявилася одна з найхарактерніших рис Красицького — широчінь творчих інтересів: в живопису він виступив як жанрист, пейзажист, портретист, у графіці — як майстер станкового рисунку та літографії, сатиричних творів і плакатів. Не менш відомий він і як блискучий художник-педагог, що виплекав цілу плеяду чудових художників. Ніколи і ні в чому не збочуючи з реалістичного шляху, Ф. Красицький прагнув, щоб учні його стали художниками-реалістами, вірними принципам І. Рєпіна. Фотій Степанович є автором багатьох статей та посібника з основ художньої грамоти. Цей підручник не втратив свого значення і нині.

Викладаючи в художніх школах, технікумах, а впродовж десятиріччя в художньому інсти-

туті (20-30-ті роки), Красицький не мав змоги працювати творчо.

Художник великих можливостей, він пожертував творчою діяльністю заради викладацької.

Людина надзвичайно скромна, Красицький за життя організував тільки одну персональну виставку, якою звітував перед своїм народом за понад півторічну працю. Друга виставка творів була розгорнута в залах Державного музею українського образотворчого мистецтва УРСР у серпні-жовтні 1973 року.

Помер Фотій Степанович Красицький 2 червня 1944 року. Поховані його на старому Байковому калдовиці в Києві.

Самобутня творчість художника-педагога Красицького — яскрава стрінка в історії українського мистецтва. Твори митця мають профідні музеї України, його ім'я носить одна з київських вулиць. У Києві ж скоро вийде монографія про художника.

На виставці творів й урочистому вечорі, що були присвячені пам'яті художника, перед широкою громадськістю виступали побратими Красицького і його учні, нині відомі митці. Зокрема, один з них — видатний графік Василь Касіян сказав: «Ім'я художника-громадянина Красицького міцно вплелося у вінок слави українського мистецтва і буде шановане й знане впордовж віків».

Н. Р.

Шановний п. редакторе!

Не звикла я писати до часописів. Але про те, що тримаю глибоко в серці, мушу розповісти, як умію. Маю я одну стареньку книжку. Така старенька, що листки їй не тримаються, пожовклі вже і з краю подерлись. І не знаю навіть де і коли її видано, бо немає перших сторінок. Але скажу Вам, то є мій найбільший скарб. Бо то Шевченків «Кобзар».

Цю книжку дав мені батько багато років тому, сказавши: «Якщо ти тебе доля водитиме по світах, як мене, то хай тобі на твоїх дорогах і в твоїм життю буде помічно і розрадою». Бувши в ті часи дуже молодою, прийняла я той батьків дарунок з великою подякою (батько ж!), але, сказати б, спокійно. Книжка — то та книжка. «Кобзар» — хай буде «Кобзар». Не можна сказати, щоб в нашій родині не шанували рідних звичаїв чи мови. Навпаки, мати влаштовувала, хоч маленky, родинні празники з нагоди будь-яких наших національних свят. І рідної мови всіх дітей мої батьки, як бачите, навчили. Але добре знаєте, якто в іншомовному оточенню, серед чужих людей триматися рідних звичаїв. Тут не буде розводитися про труднощі життя на еміграції, бо хто його скуштував — сам відає.

Пройшло багато років, а тепер тільки впovні розумію, що подарував мені батько. Сама не знаю, коли та книжка стала мені за вчителя в житті. Не хочу сказати цим, що як попаду в скрутку, то шукаю в книзі за рецептю на лік, але завжди, чи в горю, чи в радості звертаюся до цієї великої людини, до того насупленого діда в смушку, що йому так боліло серце за Україною та за кождим українцем.

Думаю, що ніде в світі нема українця, який не знав би його святого імені, та власною думою не відчув би силу, правду і велич його бессмертних творів. Тому вважаю, що скільки б не вдавали Шевченка — не буде забагато. Як була кілько літ тому в Краю, то показували нам у київському музею Кобзаря ріжні його видання, зустрічаються вони й тут на чужині. Але треба би більше!

Приглядаючись Вашому, п.редакторе, до стійному журналові, бачу, що багато уваги приділяєте нашому великому співцеві, а тільки чому, хочу Вас спитати, не друкуєте його творів? Не скажу, що погані або не цікаві дописи друкуете, тільки ж Шевченкове слово не поступиться красою, ані змістом будь-якому з них. Мабуть, висловлюю бажання багатьох Ваших читачів, коли проситиму — публікуйте твори Шевченка. Бо всі сучасні автори звертаються до розуму читача, Шевченкове ж слово промовляє ще й до душі кожного українця.

Із щирою повагою,

Галина Книш.

I москалі

Торік восени я побував на рідних землях. Після гостин на Україні з ініціативи брата оглянув ще й Ленінград.

В оперті на вражіння з моого побуту в ССР хочу розповісти про меморіальну майстерню Тараса Шевченка в Ленінграді. Про чудовий київський музей великого Кобзаря, котрий я теж бачив і міг би багато про нього написати, у Вас, на жаль, було надруковано, а про цю майстерню я ніде у нашій пресі не читав, ба навіть ніколи передніше і не чув. Отож докидаю й свою цегельку до Вашого квартальніка, панове! А чи надрукуєте її, це вже лежить у Ваших руках.

... Таксівка привезла мене з братом до Академії малярства, котра міститься біля річки Неви, на Університетській набережній.

При вході рекляма сповіщає, що в цьому будинку є майстерня, де працювали в останній відтинок свого життя і помер наш Тарас.

Музей складається лише з двох румів. Власне за майстерню для Шевченка правило нижнє приміщення, а нагорі, там, де нині влаштовано експозицію ріжних документів і книжок, був його літературний кабінет.

Гіда того дня не було. Натомість лунав зичний голос, записаний на магнітофонній тасьмі. Вияснення давалися російською мовою. Децо я й сам зрозумів, а те, чого не второпав, перевіяв мені брат, котрий під советами прожив понад тридцять років і навчився тієї мови.

Хоч диктор радив познайомитися попервах з горішнім флетом, я почав з найцікавішого для мене — з Тарасової майстерні.

Це вузенька кімнатка лише з одним вікном. Праворуч біля нього, як то видно на першій світлині, що долучаю до листа, — мольберт з роботою Шевченка років його навчання в Академії. Поруч етюдник, палітра. То — точні копії справжніх речей Шевченка, які я бачив у Києві.

На столі в глечику — пензлі. Одним з них працював Тарас.

Тут-таки на столі попід вікном розкладені, як було за Шевченка, предмети, що ними користаються майстри гравірування: тогочасні різці, тампон, лупа.

В 1911 році на цій майстерні були встановлені меморіальна дошка і погруддя Тараса Шевченка, започатковане скульптором Каменським ще за життя Тараса Григоровича, а завершене по його смерті. І дошку, і бюст віддзеркалює моя друга світлина.

На годиннику, що вісить на стіні ліворуч, — пів на шосту, цебто стрілки вказують той час, коли Кобзар назавше відійшов в інший світ.

Мені впали в око солом'яний бриль з широкими крисами, ніби ненароком забутий самим Тарасом на канапі, мовчазна, але водночас така промовиста для кожного українця кобза ліворуч вікна та макет батьківської хати під прозорою банею.

У кімнатці кілька гарних праць Шевченка-художника: олійний портрет М. Рєпніна-Волконського, портрет архітектора П. Овсянникова, виконаний на темному папері італійським олівцем і крейдою, офорт Тараса Григоровича, зроблені ним саме в цій майстерні і визнані найкращими. Майже все це — оригінали.

шанують нашеого Шевченка

Дерев'яні сходи, де Тарас зробив останні у своєму житті кроки, привели мене й брата на другий поверх музею. Там багато картин у білих рамцях, повсюди скляні вітрини. Вся експозиція унапрямлена на висвітлення біографії Шевченка петербурзької пори.

З зібраних на цю ціль експонатів виринає висновок: у похмурому північному місті наш Тарас не почувався усамітненим, бо здібав на свою шляху чимало щиріх серцем людей — і земляків, і добрих москалів, — які сприяли його освіті, плекали, аби не згасла в ньому Божа іскра мистецького хисту, здобули для юнаця найдорожче — волю.

Тарас комунікувався тоді з І. Сошенком, Є. Гребінкою, К. Брюлловим, П. Єршовим, І. Панаевим та багатьма іншими визначними репрезентантами такої, як і російської культури.

Найбільше місце з-посеред них відведене в експозиції К. Брюллову. І то є, мабуть, правдиве. Адже, як свідчать експоновані документи, Брюллову належить головна роль у викупі Шевченка з кріпацтва. Світової слави мальяр, професор Академії намалював портрет російського поета Василя Жуковського, який було розіграно в лотереї, і одержані кошти внесли Тарасову відпустку його пану Енгельгардту.

Третя світлина, которую надсилаю, відтворює паркан Літнього саду, того самого, де полюбляв малювати «білими» петербурзькими ночами,

потай від своїх гнобителів, молодий Шевченко, іде, на щастя, він цілком випадково стрінувся із Сошенком, який узяв селяка під опіку, захопив до серйозних малярських занять і допоміг зблизитися із своїми друзями — високоуманими мистцями.

Шевченко, однак, немалого досяг і самоосвітою. Тут у Петербурзі, він відчув потребу бути пропагатором нашої національної спадщини, але рівнож охоче прилучився до передової російської культури.

У числі експонатів я, наче давніх знайомих, помічав праці Шевченка, породжені його надхненною любов'ю до Краю, — офорті із відомої серії «Мальовнича Україна», першодруки «Кобзаря» і «Гайдамаків», факсимільне видання захалюваних книжечок. Пригадую, одна з них розкрита на сторінці з віршем «Ще як були ми козаками».

I. страшенно мене здивувало, що творів, писаних Шевченком російською мовою, величезна кількість.

У якомусі часописі я читав: до російської мови Тарас вдавався вимушено, заради потребних йому грошей. Однаке в експозиції виставлено і «Щоденник» Шевченка останніх років його життя. Чому ж тоді він вів його теж російською мовою? Щоденники пишуться для себе, а не для видання. Тут не все мені зрозуміле.

Зате цілком ясно, що такого велета пере і пензля, який стояв в авангарді світового ду-

Меморіальна дошка в майстерні Тараса Шевченка у Ленінграді.

Тарасова майстерня.

Паркан Літнього саду.

мания, не можуть не пошановувати срізь.

Не криєсь, мені було втішно переконатися, з якою дбайлівістю усе зібране там зберігається і як цікавляться спадком Шевченка юнаки та юнки і старші ленінградці.

Диктор сказав, що при музеї працюють науковці, які популяризують серед москалів твор-

чість Кобзаря, а все те, що ми бачили, совети на свої кошти відреставрували у 1964 році на відзнаку 150-ліття від дня народження Шевченка.

З усього видно, що і москалі шанують нашого Тараса. Погано тільки, що коментар у музеї дається російською мовою, а втім — то ж Росія.

Михайло Павлишин.

Тарас Шевченко. Автопортрет. 1840 - 1841 рр.

Шановні редактори «Нових обрійв»!

Я бачу, що ви частенько передруковуєте щось позитивного про старий Край так з нашої, як і з підсоветської преси.

І то є добре, бо ж, одверто скажу, набридло вже читати про Край негативи і тільки негативи.

Часто-густо наша преса із советського життя висміює якусь дрібничку і показує її нам крізь люпу.

А з України пишуть, що життя там з кожним днем стає кращим. І то не пропаганда говорить, а брат і дядько.

Надсилаю вам артикл, що я його вирізав

з «Нотатника». Прагнучи до об'єктивності, цей часопис іноді друкує те, що написано, як цього разу, безпосередньо у Києві.

Артикл розповідає про мого улюбленого композитора Станіслава Людкевича і його твори, написані на слова Кобзаря. Їх багато. Недарма Людкевичу в 1964 році совети присудили премію імені Тараса Шевченка.

Передрукуйте, будь ласка, і цей артикл. Хай ще хтось прочитає добре слово і про Край, і про його видатного музика, і про нашого Кобзаря.

Ваш **П. Новицький.**

О. Черлений (Київ)

«Шевченкіана» Станіслава Людкевича

Розгорніть Шевченків «Кобзар» на будь-якій сторінці — неодмінно почуєте музику. Вірші геніального сина України напричуд мелодійні й наспівні, у них особливий ритм. Отож і надихнули вони не одного композитора на цікаві інтерпретації. Романси і симфонічні поеми, канати і сюїти, опери і балети — здається, немає такого музичного жанру, де б не були присутні образи Тарасової поезії. Серед авторів цих творів — майже всі визначні українські композитори. Свого часу Микола Лисенко, створивши вокальний цикл «Музика до «Кобзаря» Шевченка», започаткував своєрідну «Шевченкіану», яку продовжили і збагатили інші автори: М.Аркас — опорою «Катерина», М.Веріківський — «Наймичкою» і «Сотником», К.Данькевич — «Назаром Стодолею», Г.Жуковський — «Мариною», Л.Ревуцький, Б.Лятошинський — канатами і хорами, А.Штогаренко — романсами тощо. Помітне місце серед творців музичної «Шевченкіані» посідає нині найстарший композитор Україн Станіслав Людкевич.

То взагалі цікава постать в історії української музичної культури. Людкевич багато зробив для її професійного становлення. Його ліричні і хорові пісні, фортепіанні і скрипічні п'еси, симфонічні поеми захоплюють тисячі слухачів. Важко переоцінити вклад Людкевича в діяльність Львівської консерваторії імені М. В. Лисенка, одним із засновників якої і її незмінним професором він є.

Значну частину свого творчого життя Станіслав Людкевич присвятив музичній «Шевченкіані». Він каже: «Я намагався передати в музиці те, що вважав в творчості Шевченка головним — його пафос, безкомпромісність. Хотілося, аби кожна музична фраза діяла на слухача з такою ж самою силою, як і могутні Шевченкові вірші».

Не дивно, що об'єктом уваги композитора стали справді пристрасні поезії — «Заповіт» і «Кавказ».

Вокально-симфонічна кантата «Заповіт» підкорює нас глибокою емоційною силою, проникливістю, філософськими роздумами. То не просто ще один варіант (професійний) славнозвісного музичного «Заповіту». Це дума про життя, про місце художника на землі, його творчій і громадській совісті. «Заповіт» С.Людкевича відтворює воїстину живий образ поета. Мотиви життєствердження, віри у торжество волі, у велику справедливість на землі — ось чим наскічений твір Кобзаря, ось звідки черпала силу музика Людкевича...

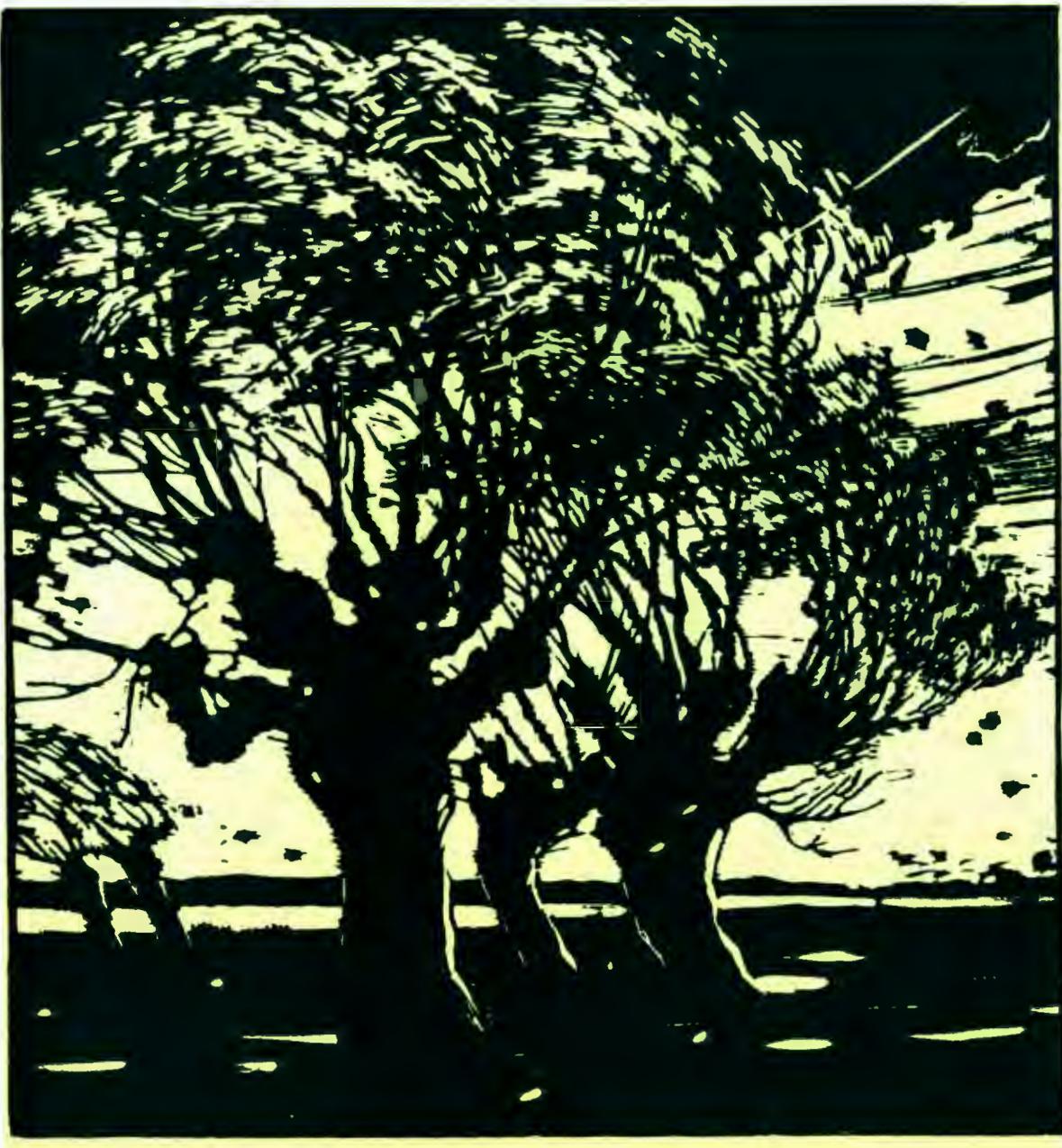
Симфонія-кантата «Кавказ» також велична і оптимістична. Вона далека від ілюстративності поетичного оригіналу. Проте у ній добре вчуваються рядки — «за горами гори, хмарою повіті, засіяні горем, кровю політі», ота нужденна, за пам'яті Тараса, Україна. Поет бив на сполох, йому боліли рани рідної землі. Поетів бій, його непримиренність, його святий гнів неправді, усім сусловям і лицемірам:

«...мої думи,
Мое люте горе
Сіятиму, — нехай ростуть
Та з вітром говорять».

Читати Шевченка-лірика — самому стати ліриком. Читати його — пробуджувати у собі добро і гуманність. Оптимістично звучить у канатті заключний фінал — марш «За вас сила, за вас воля і правда святая...».

Чим найбільше приваблює композитора Кобзар?

Ось що він каже сам:

Віють вітри...

«У Шевченка я відчуваю дві лінії: одну — ніжну, ліричну, іншу — епічну, могутню. Друга мені ближча. Кобзар завжди поруч зі мною. Він мій порадник, його творчість надихає. На «Кавказі» й «Заповіті» виріс я як музикант. Може, і не було б мене як композитора без цих творів...».

Хочемо додати до цих слів і таке: на тексти віршів Тараса Шевченка написали романси і неукраїнські митці — великий Чайковський, Рахманінов, Мусоргський Гліер і інші.

(«Нотатник»).

Я і чарівні українські дівчата на Сорочинському ярмарку.

Мотоцикли, на яких приїхали на ярмарок.

Аматори співу на ярмарку.

Торгівля одягом.

Сорочинський

Дозвольте, шановні читачі, нагадати Вам: мое ім'я Гельмут Легель, мені 45 років, і живу я у Федеративній Республіці Німеччини біля Франкфурта-на-Майні.

Ви, звичайно, запитаєте, яке я маю відношення до Сорочинського ярмарку?

А ось яке: моя дружина, Катерина Микитівна, походить з Полтавської області. Під час війни 17-річною дівчиною вона була вивезена до Німеччини. Доля схотіла, щоб ми стали подружжям.

Це вже, можна сказати, стало традицією, що ми майже через кожні 3 роки відвідуємо її матір, якій 88 літ, так само як і швагерів, що живуть за 7 кілометрів від Сорочинців.

Село Ковалівка, де мешкають жінчині батьки, також належить до Полтавської області. Про той край М. Гоголь написав кілька книжок, як, наприклад, «Вечори на хуторі біля Диканьки».

В селі Сорочинцях Миргородського району щорічно відбувається всесвітньовідомий Сорочинський ярмарок. Ця традиція сягає аж у XVIII століття. Сюди з'їжджалися з багатьох міст і сіл Полтавщини на свято — п'ять разів на рік.

Нині лише один раз, в останню неділю серпня, тут збирається понад 200 тисяч людей з Полтавської, Київської та інших сусідніх областей, котрі привозять свої товари, щоб у такий спосіб продемонструвати плоди своєї праці або купити потрібні продукти і товари, а також покушувати старі національні страви, послухати видатних кобзарів і співаків-аматорів, потанцювати під звуки троїстих музик.

Минулого року ми зі своїми родичами відвідали цей ярмарок.

На шляху з Ковалівки до Сорочинців спочатку переїдиши чисту річку Псьол і потрапляєш до центру села. Потім звертаєш право-

ХРОНІКА

Нова антологія українського класичного оповідання

Румунське видавництво «Критеріон» у Букуресті випустило наприкінці 1973 року антологію українського класичного оповідання, названу «З книги життя». Її впорядкувала та написала передмову до видання Магдаліна Ласло-Куцюк. Редактор — Іван Ковач, оформлення обкладинки — Шербан Епуре.

В антології вміщено оповідання 17-ти українських письменників, а зокрема: Г. Квітка-Основ'яненко — «Маруся» (уривок), Марко Вовчок — «Горпина», Юрій Фед'кович — «Штефан Славич» (скорочено), Сидір Воробкевич — «Мош Николай Сучавський», Іван Нечуй-Левицький — «Невинна», Панас Мирний — «Серед степів» (уривок), Іван Франко — «Odi profanum fulgus», Борис Грінченко — «Підпал», Ольга Кобилянська — «Час», Михайло Коцю-

ярмарок

Лист з Урбераху

руч на миргородський шлях, повз велику лікарню, а звідси хвилин за 10 пішки дістанешся ярмарку. Його відзнаєш по численних крамницях, де продается одяг, посуд та інший крам, а також по вражаюче значній кількості автомашин і мотоциклів.

На ярмарку крім того можна знайти майже все до столу: смачний борщ, пиріжки, галушки, сметану — таку густу, що її можна різати ножем, багато м'яса, риби, а ще те, без чого не обходиться жодне народне свято, — українську горілку з перцем, вина, пиво і шампанське.

Українські козаки виїздять у своєму гарному святковому одязі на баских конях, демонструючи мистецтво вершників. Дівчата в національних костюмах співають пісні про свою чудову країну.

Шкода, що мені не 20 років! Вони гарні, як свіжі персики, ці українські дівчата на Сорочинському ярмарку. Тут і традиційні циганки, що вичитують долю по руці, і вози, запряжені волами, що проїжджають по ярмарковому майдану.

Всього не описано кількома рядками, треба самому все те побачити і відчути.

Чудово на Сорочинському ярмарку, і для мене це — незабутнє враження.

Зачарований ярмарком, я зробив кілька знімків для читачів журналу, котрі і прилучаю.

В Сорочинцях я побував також у музеї видатного письменника М. Гоголя. Для людини, котра вже вішосте приїжджає на Україну і бачить в ній не лише батьківщину своєї дружини, а щось більше, це значна подія.

Вибачте, що пишу німецькою мовою, бо українською ще не наважуюсь.

Гельмут Легель.

(З німецької переклав В. В.).

Х Р О Н И К А

бинський — «Що записано в книгу життя», Осип Маковей — «Пустельник із Путни», «Манолі», Василь Стефаник — «Шкода», «Сини», Лесь Мартович — «Грішниця», Михайло Яцків — «Боротьба з головою», Марко Черемшина — «Злодія зловили», «Бабин хід», Степан Васильченко — «На хуторі», Архип Тесленко — «Поганій до ями».

До оповідань додано бібліографічні замітки про їх авторів.

Колекція Ярослави Музики

Художниця Ярослава Музика зібрала велику колекцію зразків народного мистецтва з Західної України. Увагу привертають гуцульські кахлі, культові свічники, куманці, миски, інкрустований мисник, народна різьба, килими, народні ікони, шафи, гуцульська одяга, вибійки та ін. Колекція художниці може стати окрасою не одного музею.

Торгівля кавунами.

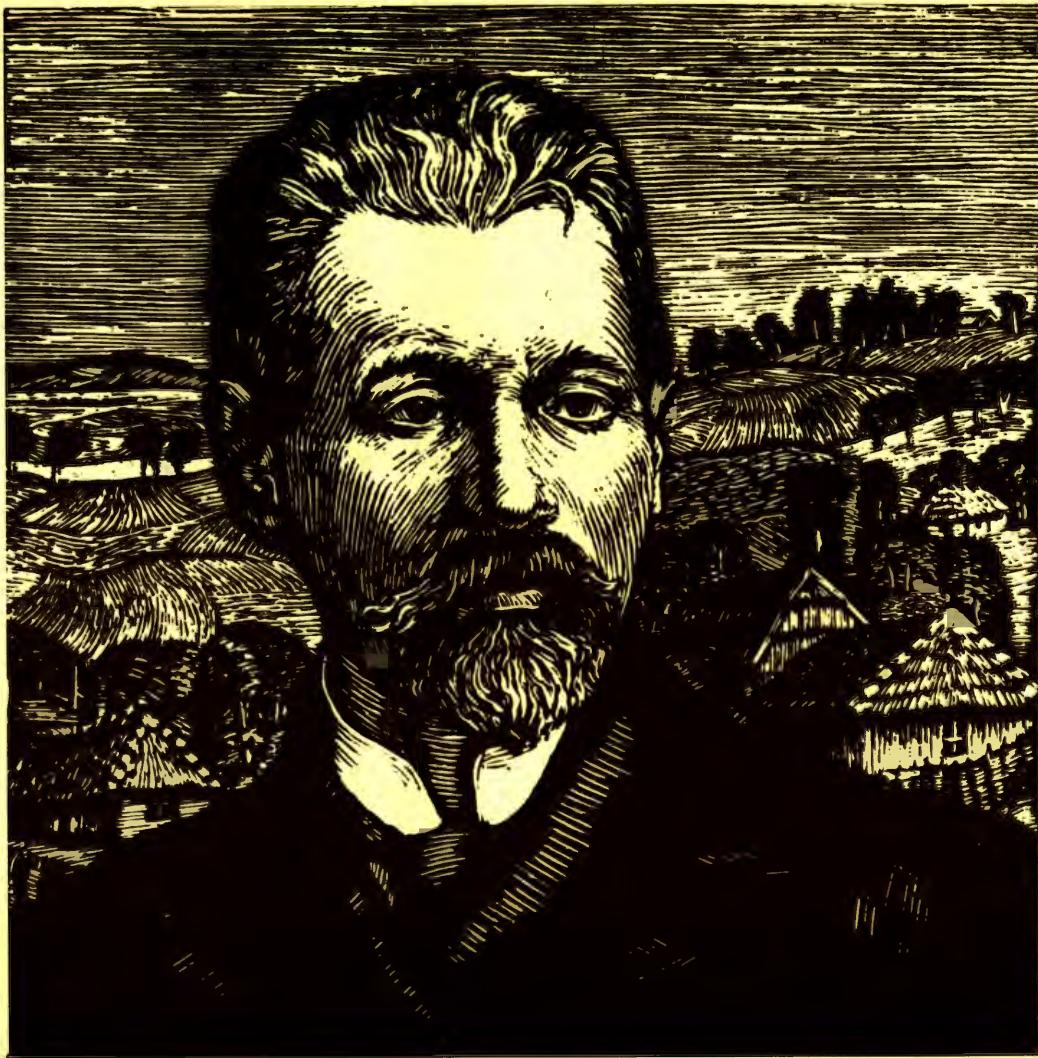
Х Р О Н И К А

В. Курилик — письменник

В. Курилик не лише художник з ім'ям, а й автор трьох книжок п. з. «О, Торонто» і «Зима хлопця з прерій». Зокрема ця остання користується великим попитом.

«Нью Йорк Таймс» вирізнив її як «одну з найкращих книжок року», призначених для дітей, відмічаючи разом, що вона є «одною з дев'яти найкраще ілюстрованих книжок року». 20 сторінок чудово репродрукованих малюнків у кольорах, додають вийняткової вартості цій книжці. Переживання хлопця з фарми в Преріях Канади, цікаве і для дорослих чи старших читачів.

В «О, Торонто» Курилик змальовує деякі частини цього міста. Він має Христа на сходах старої міської ратуші, яку ігнорують прохідні маси людей; нова будова ратуші представлена в хмарах пилологи атомових вибухів. ➤

Портрет Василя Стефаника. Художник В. Касіян.

Лист з Канади**Чиста чи не чиста правда?**

Я цікавлюся творами Стефаника, книжками про нього, що виходять у старому Краї та й тут у нас. Дістав від родини деякі видання, що з'явилися в Україні до сотих роковин з дня народини Василя Стефаника. Читаю, що пишуть про нього Совети і у нас, порівняно, міrkую.

Оце потрапила мені до рук книжка Луки Луцева «Василь Стефаник — співець української землі» (видавництво «Свобода»). Книжка велика, майже 500 сторінок. Автор пише, що вона є найважливішим друкованим знаком ювілею Василя Стефаника не тільки в ЗСА, але й у всьому світі. Може, воно й так. А от чи цей «найтовстіший друкований знак» буде тривким

здобутком ювілею великого письменника — сумніваюся.

Справа в тому, що насвітлення життєпису Стефаника, витлумачення його літературного доробку в книжці не такі вже й безстронні, як про це декларує Лука Луців, твердячи, що він дає лише «чисту правду».

Лука Луців не раз підчеркує, що йому дорога правда Стефаникового слова. Але попри це він відмовляє письменникові в правдивості тих творів, які йому, Луцеву, не до вподоби. Маю на увазі незакінчені новелі «Богатирь», «Комісарь староства і дідич...», «Академія» та ін. Во-

Малюнок за мотивами новели «Вістуни». Художник В. Касян.

ни оприлюднені в Україні у Стефаніківському тритомнику. В одному місці Лука Луців каже, що письменник цих творів нібіто навмисне не закінчив, бо вони вповні не погоджуються з пізнішими його поглядами, а в другому рішуче твердить, що автор не міг би був друкувати того всього, що опубліковано в цьому нібіто його творі, що звється «Академією».

Отаке!

З якої рації Л.Луців заперечує тут авторство Стефаника? А тому, що «Академія» не вкладається у ту партійну мірку, якою критик міряє твори письменника.

Опірч того, хіба Лука Луців не знає, що в

другому томі спадщини Стефаника Совети видрукували подобизну автографу однієї сторінки цього твору?

Лука Луців робить закиди сьогоднішнім дослідникам Стефаника в Україні, що вони зараховують письменника до критичного реалізму. Та ці дослідники, на мою думку, мають рацію. Адже відомо, що і Франко, і Леся Українка, і Кобилянська підносили Стефаника саме за реалізм.

Антін Крушельницький ще 1931 року у львівському журналі «Нові шляхи» писав, що «кожна сторінка Стефаникових писань — це про-

(Закінчення на 26 стор.).

На Тарасовій горі.

Хвальна редакціє!

Маю «Травневі мрії», цю чудову книжку пані Черінь, котру привіз мені в минулій зими мій швагер із Чікаго.

Вона справді чарівна, ця поетка! Лише трохи старомодна. Подумайте тільки:

«Не люблячи, не цілуvala...» (!)

Її коханий, С. П., має сині очі, і п. Ганна тішиться ними мало не в кожній поезії.

Яка оригіналка, чи не так?

Портрет у збірці говорить, правдоподібно, що вона є здатна і до флірту, і до глузування, і навіть до жіночої помсти.

«...Яка була б чудова ваша жінка,
Коли б вона не ваша,
а чужа!»

Правда, непогано сказано?

Може, п. Прокопович образився на шановну поетку саме за кепкування? Як жінка не раджу йому чіпати п. Черінь, аби не потрапити її на зуба. Вона колючої вдачі:

«Така вже від мами і тата
Вродилась я трохи зубата».

Майте на увазі, ця поетка може стерпіти образу, а може й не стриматись. Вона, як видно, з тих жінок, які себе поважають:

«Я таки не вклонюся ослові
І з свинею не поцілууюся».

І взагалі, чого Ви хочете, пане Прокоповичу? До чого примушуєте жінку й поетку? До політики? Навіщо вона її? Пані Черінь палко любить нашу Україну. Хіба ж цього мало? Я кохаюся на її поезіях саме тому, що в них стільки туги, стільки суму за втраченими назавжди рідними духмяними степами й лісами, повноводим Дніпром, ширими й привітними людьми.

Як міло вона вміє про це сказати:

«В мене мрії веселі й прості,
І бажання мої — нехитрі:
Простелити на ганку постіль
З простирадлом, що пахне вітром.
Ta ще юні вербові брості
Хай мене привітають зранку...
Простеліть мені постіль на ганку!
Може стане Вітчизна ближче...»

Хтось там звинувачує Черінь у наслідуванні Маяковського. Може, це так і є. Маяковський писав приблизно таке:

Жити я волів би
Й вмерти
у Парижі,
Якби,
Земле рідна,
в світі не було
Тебе!

А у поетки ця ж думка звучить ось як:

«Ці простори,
квітами вкриті,
Раем були б для людини,
Якби не було на світі
Її —
України!»

Не бачу у цій спорідненості почуттів і форм нічого поганого.

Я люблю свій веселий, гомінкий, чарівний Париж. Та ніколи мені не забути тебе, моя

Україно! Не забути ту симпатичну, сумирну країну, де на дівочих сорочках полощуться весело квіти.

Але повернатися туди вже пізно, чи не так? Це неможливо, маючи чоловіка-француза й двох дітей, що вже давно не діти. На жаль, не в житті, а тільки у вірші, «покинувши заморський вирій, летять додому журавлі».

Що мені дуже подобається у п. Черінь, так це її мова. Вона зберегла нашу полтавську говоріку і тому є зрозумілою усім.

Що ж до закидів п. Музики, ніби п. Черінь пише дещо й проти Краю, то що тут дивного? На чиєму возі їдеш, того й пісень співаєш, або, як у нас говорять, — *celui louer devons de lui le pain mangeons*.

Adieu.

Nathalie Laffitte.

Лист з Вінніпегу

Шановний пане редакторе!

Маючи замилування до поезії, я радію з того, що Ви так люб'язно надали читачам можливість поділитися своїми думками про творчість поетки Ганни Черінь на сторінках Вашого чудового часопису.

Хочу перш усього висловити свої мірковання щодо поезії пані Черінь, подруге, зробити кілька зауважень Вашому дописувачу Петру Прокоповичу.

Я читала вірші Ганни Черінь і мала щастя слухати її саму.

Це було вліті 1970 року. Пані Черінь декламувала свої вірші на зустрічі з громадянством нашого міста. Широ скажу, вона зачарувала мене. Елеегантна, приваблива, енергійна, весела і дотепна у розмові жінка залишила дуже приятне враження.

А от п. Прокопович повів себе брутально по відношенню до неї, як до жінки і як до талановитої поетки. Його лист, надрукований в четвертому числі «Нових обріїв», бентежить читача. Цей пан береться судити поетку, а сам не помічає, що докоряє її за те, що вона написала до збірки «Вагонетки» надто багато за короткий

Х Р О Н И К А

«Хтось зо мною» — це документальна книга про самого Курилика, цебто його автобіографія, ніким не проредагована, з передмовою Джеймса Б. Мааса, професора психології з Корнел — університету в Ітаці, Н. Й.

Книжку видав Корнелійський університет і вона введена в список довідкової літератури у викладах проф. Мааса.

Українські народні думи вийшли в Москві

Як подає журнал «Сучасність», в серії «Епос народів ССР», що її видає Інститут Світової літератури ім. А. М. Горького у Москві, видано з датою 1972 року збірник «Українські народні думи» («Українські народні думи»). Видання підготовив відомий дослідник українських дум Борис П. Кирдан. Його стаття «Думи», як і стаття С. І. Грици «Музичні особливості українських народних дум», надруковані російською мовою. Усі тексти дум подані українсь-

час. Справді, 51 поезія за 35 годин, алеж-же чудово! Не можу з дива зійти, що пан Прокопович не розуміє, що то є надхнення і талант, яким можна тільки позаздрити! «Налетіло на мене надхнення, як велика розбужана птиця,... і узвіши за крила могутні, понесла в століття майбутні». Якби той пан розумів поезію, то він мав би цінувати талант і радіти з цього, а не нарікати.

Посилаючись на «Новий шлях», Петро Прокопович силкується обвинуватити поетку, на чебто вона наслідує Есенина, Ахматову і ще когось там. Я цього не помітила, бо не спіткала в її творах пессимізму і безвиході, що притаманні тим поетам. Опірч того, згаданий вгорі пан, повинен був критично і вдумливо поставитися до того, що пише «Новий шлях», мати свою голову на плечах, а не користуватися чиємсь, за браком власного. Що ж, він тільки зайвий раз засвідчив свою необізнаність і необ'єктивність.

Поетка, що перевіряє «дум чистоту», у якої «свіжість лебедя в душі живе», не може писати «про що заманеться» (із листа П. Прокоповича). Її поезії — то повідь, «буйно-творча повідь», то творче щастя, що дозволяє їй мандрувати не тільки з Чікаго до Нью-Йорку, але й побувати на Україні у «спогадах синіх», відчути «хвиль Дніпрових чар», порозмовляти з ненькою своєю, помилуватися природою, простором, а серед хмародерів зіткнутися з «пустолобим ликом», «розкішшю і брудом» і радіти, «що є ще всюди цвіт і зелень, оази чисті, і так само, є гарні люди, ясночолі і зеленолисті».

Думаю, що не варто розглядати поезію з партійних позицій, оскільки ціль кожного поета, в тім числі і пані Черінь, оспівувати красу природи, людських відносин, будити в людях шляхетні почуття. Щоджо України, то поетка вдостач приділила їй уваги, порівняла її з трояндкою, з зіркою, що «ні в дощ, ні в безлуничних мандрах не згасла». Хоч перш ніж складати нові вірші про Україну може, дійсно, як пише пан Музика, слід побувати там, на власні очі все побачити, а тоді вже писати.

З повагою —

Мері Лисенко.

ХРОНІКА

кою мовою так, як вони були записані в різних збірниках, починаючи з ХУІІІ віку. Здійснене у Москві видання є найповнішим з усіх до-теперішніх кодексом українських народних дум. В додатках подані коментарі, зразки нотних записів, короткі довідки про виконавців дум, словник та покажчик географічних назв. Видано у видавництві «Наука» (559+1 нп. стор.).

«Наше слово» — тиражем 8 тисяч

За повідомленням Головного правління Українського суспільно - культурного Товариства в Польщі, кількість передплатників единого у Польщі українського тижневника «Наше слово» збільшується. Тепер шляхом передплати розходитьсь понад 8 тис. прим. «Нашого слова».

Українець - міністр

Саскачеванський прем'єр Блекний на днях назначив двох нових міністрів до свого кабінету, один з них є Іван Ковальчук (52 р.), з →

Чиста чи не чиста правда?

(Закінчення)

тест проти всесторонніх кайдан, що скували в соціальні, родинні, духовні окови галицьке село», що Стефаник — «протестант проти клясової нерівності, неправди». Ці слова видрукувані у збірнику, з якого щедро скористався Лука Луців — «Василь Стефаник у критиці та спогадах». Він їх знає, але обминає мовчанкою Чому?

Коли вірити Л. Луцеву то виходить, що підсоветські критики пишуть про Стефаникові новелі насамперед як про «агітаційні засоби в боротьбі проти капіталізму», а про мистецьку вартість його творів говорять нерадо.

Але ті, хто читав хоч би монографію В.Лесина під характеристичною назвою «Василь Стефаник — майстер новели», знає, що це не так. Мені видається, що критики в Україні об'єктивно пишуть про Стефаника, багато уваги приділяють його мистецькимся осягненням у царині поетики слова.

Не може не дивувати декларація Л.Луцева, що ці критики помічають лише вплив на Стефаника російської літератури, «але майже мовчать про те, що В.Стефаник цікавився польською, німецькою, французькою та іншими літературами», заперечуючи загалом «те все, що йшло до нас з Західної Європи». Тут не стільки непоінформованість автора, скільки його небажання бути об'єктивним. Адже ні В.Лесин, ні Г.Вервес, ні Ф.Погребенник, ні С.Крижанівський, як і інші дослідники, правдоподібно, не ставлять китайського муру між Стефаником і зарубіжними літературами, найперше слов'янськими. В цьому легко пересвідчитися, тому, хто захоче. А пан Луців не хоче.

Відірваний від рідної землі, від тих джерел, які живили Стефаникову творчість, упереджене ставлячись до того, що пишуть про неї на Україні, у викривленому дзеркалі показуючи реальну дійсність, яка там є, Лука Луців, зрозуміло, не зміг створити щось справді цінного в ділянці, так скажу, стефаникознавства. Тут маємо явне нерозуміння деяких речей, і тенденційне перекручення його творчості, і навмисне примененення того всього, що зроблено на рідній землі для пошанування великого письменника.

З книжки Луки Луцева читачі, наприклад, не дізнаються, що 1971 р. у Львові відкрито пам'ятник Стефаникові, хоч про ювілейні свята на Україні він коротко і не дуже правдиво розповідає. Так само змовчав автор про те, що Україна подарувала канадським українцям пам'ятник-погруддя Стефаника, який урочисто відкрито у нас в Едмонтоні того ж 1971 р.

Лука Луців напочатку книжки запевняє читачів, що якби він «не міг дати нового освітлення, то навіть не починав би своєї праці», як на мене, то автор, власне, не мав що нового сказати про Стефаника, а те, що сказав, не таке вже й нове, а тим більше не сама «чиста правда»...

Л. Степанишин.

округи Мелвил, назначений міністром природних багатств, пише «Вільний світ».

І.Ковальчук був вибраний п'ятий раз послом 1967 року. Він учителював до 1956 року, потім фармував в околиці Гудів, Саск., де брав участь у громадському житті: був «рівом» (війтом) муніципалу, шкільним радним і т.д.

Українські вотуми

Московський журнал «Декоративное искусство СССР» умістив велику ілюстровану статтю Павла Жолтовського про маловідомий твір рід творчості — українські вотуми або воти. Це невеликого розміру металеві таблички з викарбуваними на них образами. Вотуми були поширені на Україні, особливо в Західній її частині, протягом 17 - 19 століть. Люди жертвували вотуми костьолам і церквам, як спосіб благання вищих сил допомогти позбутися хвороб, у випадку стихійних чи ворожих нападів. На вотумах зображувалися найрізноманітніші потреби та благання. Вотумні картинки відзеркалювали не тільки особисте життя, а й суспільні явища, такі як епідемії, пожежі, загибель скоту, воєнні лихоліття.

Вотуми переважно виконувались на замовлення. Лише в XIX сторіччі, коли вотумні таблички стали предметом масового виробництва, вони були почали втрачати свою по-передню самобутність та ювелірну привабливість. Але краї з них, не зважаючи на невеликі розміри, не губилися в пищних костьолах і церковних інтер'єрах. Павло Жолтовський робить такий висновок: «Українські вотуми XVII-XIX сторіч — цікаві пам'ятники культури й побуту, зразки творчості професійних і народних майстрів художнього металу».

Журнал подав 9 фотографій, на яких зображені типові зразки українських вотумів.

Українці до 100-річчя Вінніпегу

Космополітичний Вінніпег святкує в цьому році своє сторіччя. Українська програма в рамках цих святкувань буде складатися з імпрез концертово-танцювального характеру, банкетів з'їздів, виставок.

Посадник міста Степан Дзюба підписав з цієї нагоди договір із Львовом, на основі якого обидва міста стали містами-дів'янками.

Появилось, як пише «Вільний світ», кілька поблікацій з нагоди сторіччя, між якими є одна книжка українця, а саме проф. Ярослава Рудницького, під наголовком «Мозаїка назв Вінніпезьких вулиць — Мозаїк оф Вінніпег Стріт Неймс». Книжка на 333 сторінках містить історію й походження близько трьох тисяч назв улиць, площ, перевулків, шляхів та інших «мікронімів» Вінніпегу. Включено в неї й українські назви, як «Дзюба стріт», «Чорник», «Карпатська Ровд». Праця вийшла в виданнях Канадського Інституту назвознавства й Манітобського університету.

Бородай — московський академік

Відбулась 29 сесія Академії мистецтв Советського Союзу, під час якої обрали нових дійсних членів-кореспондентів. Серед новообраних членів Академії мистецтв ССР — відомий український скульптор Василь Бородай, народний художник і заслужений діяч мистецтв Української ССР, що працює в галузі станкової та монументальної скульптури, автор ряду пам'ятників і портретів.

I дівчина, як калина, заквітчалася весною.

Чи є шлях до самозбереження?

Кожна еміграція може зберегтися так довго, як довго затримає свої основні ознаки екзистенції — культуру, мову, звичаї, а головне, усвідомлене бажання не піддатися асиміляції в чужому оточенні. Загроза остаточної втрати української національної субстанції в діаспорі дедалі більше тривожить нашу громаду у вільному світі. Цій темі присвячуємо чимало академій, пресові публікації спонукають нас додумання і чину, до активніших пошуків засобів бодай якогось злагіднення цієї небезпеки. Час, як добре знаємо, не працює в нашу користь, залишаючи поки що нам ролю німого і бездіяльного свідка невідворотного кінця.

Щораз чуємо голоси, що найголовнішим обов'язком еміграції є збереження національної субстанції. Тим часом, окрім патріотичних зачленів та загальних сентенцій, що з'являються у пресі на цю тему, поки що нічого поважного не робиться. Навіть Другий Світовий конгрес вільних українців, що з великим розголосом відбувся у листопаді минулого року в Торонті, на жаль, не акцентував на цьому увагу, зосередившись в основному на політичних питаннях нашого буття.

Ми погоджуємося на тому, що СКВУ, як громадська надбудова, мав би стати головним засобом зміцнення нашого національного потенціалу, однак він щодалі більше перетворюється на придаток чи загальноеміграційну будівлю наших політичних угруповань, а радше інструмент кон'юнктурних аспирацій репрезентантів естаблішменту. Намарно вимагають чогось іншого від політиків, що від років засіли у його проводі. Шляхів до врятування еміграції потрібно шукати не в політичних конструкціях розсварених між собою партій, а в щоденній, постійній і наполегливій праці на полі розбудови наших громадських (без політичних вождів) інституцій, розвитку національної культури, мови, скріплення молодечих організацій, поліпшення родинного та релігійного виховання дітей.

Передбачаю, що ця теза може видатися багатьом дивною і викличе заперечення приклонників «політичного» вирішення болючої проблеми. На жаль, наша громада інших шляхів не знає. Воно й не дивно, оскільки саме «політики» диспонують середниками інформації і тотального впливу на масу, а опонентів мають змогу не допустити до голосу.

Кажуть, що політичний сектор є унапрямлюючим моментом у житті еміграції. Що стосується української громади в діаспорі, то, на мою думку, політичні групи є головними розбивачами суспільства і непотрібного дроблення його сил у боротьбі за існування.

Правда, політичні середовища намагаються рекламиувати себе чинниками консолідації суспільства, тим часом досвід вказує, що ця реклама далека від життя і її мета у найближчому майбутньому виглядає нездійсненою, а кличі — демагогічними. У зв'язку з цим доводиться стверджувати, що скріплення національної свідомості еміграції має тепер найкращі вигляди в ділянці загальногромадської праці, збереженням культури, мови, традицій.

Означене поле діяльності є таке широке, що годі в одній статті окреслити його точніше, а тому варто обмежитися до однієї ділянки, котра правдоподібно має важливіше значення се-

ред найконечніших завдань української діаспори. Мається на увазі праця для скріплення національного потенціалу через українську родину.

Родина є вічною і незаступимою клітиною кожного суспільства, а українського особливо, тому саме родина найбільш має нас цікавити, коли хочемо з більшим оптимізмом дивитися в свою будучість.

Нема підстав твердити, що еміграція не усвідомлює поважних прорахунків, чи радше своїх недотягнень у плані боротьби за місце й свідому родину та не вживає заходів до відправлення становища. Варто нагадати лише один факт, що заслуговує на увагу і належне визнання. При підтримці СКВУ нещодавно постало Бюро посередництва українських подружж «Мета». Його ініціаторів і фундаторів годиться лише грлатувати за започаткування доволі перспективної справи, що при добрих умовах і підтримці загалу може стати важливим фактором у змагу проти асиміляції.

Ганна Черінь

Марігванна комуна

Теореми, цифри, автомати,
Ребуси комп'ютерів химерні...
Важко йти вперед і не відстати!
Не легкі обов'язки модерні...

Та не всі бажають мозок, нерви
Віддавати тільки для Мінерви.
Бо нащо, скажіть, якійсь лахудрі
Ідеали й формули премудрі?
Хай, хто хоче, вірить в ідеали,
А для інших —
істи б лиш давали!

Старші ще товчуть водицю в ступі, —
Протестує вже когортя юна.
У напіврозваленій халупі
Оселилась молода комуна.

Борода і вуса, довгі коси,
Грубі балахони й босі ноги...
Навкруги ліси та сінокоси —
Можна жити мирно, без тривоги.

Хай працюють в місті ідіоти!
А оці втекли,
і їм не жаль

Ні батьків,
ні школи,
ні роботи —
В них нове життя й нова мораль.

Щодалі більшого розмаху й актуальності приирає акція проти мішаних подружж. Не можна відмовити добрих інтенцій учасникам цих змагань, однаке боротьба за чисто українську родину в найліпшому завершенні очевидно не приведе до остаточного вирішення проблеми. Адже становище родини, коли чоловік і дружина належать до українського роду, ще не закріплює її духову принадлежність до свідомого українства. Така родина, властиво, не обов'язково має бути українською родиною у ліпшому розумінні.

Хіба мало знаємо «українських» родин, де ніхто — ні родичі, ні діти — не розмовляють українською мовою, не беруть участі в українському громадському житті і взагалі байдужі до наших актуальних проблем? Кожному не складе труду пригадати таких серед своїх найближчих знайомих. До того ж виникає сумнів, чи взагалі можливо запобігти виникненню мішаних подружж.

Отже, коли змагати за збереження україн-

ської субстанції на чужині, то треба дивитися дальше проблеми мішаних подружж, оскільки це лише частина всього питання, хай навіть і дуже поважна.

Часто можна почути голоси, що мішані подружжя остаточно втрачені для українського національного життя на чужині. Хочу взяти на себе сміливість заперечити цю мало обґрунтовану тезу. Можна навести приклади (хоч їх, на жаль, не так багато), коли українська половина в родині є більш національно активна. Це напевне означає, що діти такого мішаного подружжя не будуть втрачені для української справи. Що більше, згодом може витворитися атмосфера в родині, що й неукраїнська половина подружжя примушена буде бодай певною мірою включитися в українське життя.

Отже, маємо ствердити той факт, що загрозу для українського національного потенціялу на чужині є не стільки мішані подружжя, скільки мала громадська активність пересічного емігранта взагалі і відхід від нашого гро-

Назбирають дикого шпінату,
Накопають в фармера картоплі
І, сівши на полатану церату,
Курять маріганові коноплі.

А щоб дати авангардну марку
На свої наставлення ідейні,
Сядуть в авта і помчать до парку
Голими купатися в басейні.

Правда, грошей треба
(що й до чорта!)

Бо ж самий не юстимеш бур'ян:
Часом хочеться біфтекса, торта,
Часом тягне в добрий ресторан...

Треба то на цукор, то на ліки,
Взимку на панчохи й черевики...

Виявляється, витрат багато,
А проте,
ніхто із них не вмер:
Присилає чеки Джімів тато,
Нефтовий директор — мільйонер.
І на чеки ті, обдерта й юна,
Процвітає в бур'яні комуна.

Хто надхнення має — хай працює;
Хто талан жебрацький — хай старцює...
Спати можна вдень, а жити вночі,
Так, як роблять сови і січі.

Спільній шлюб,
звичайно, спільні діти —
Не тримаються одного тата й мами.
І навіщо мучитись думками,
Як їх виховати й де подіти??!

.....

Та пролине літ коло десятка,
І людська личина змінить масть:
Вже пора вернутися до татка —
Тепле місце кожному він дасть.

Скаже: «Погуляли дітки досить?
Хе-хе-хе, і ми колись були...»
До роботи приязно попросить
(Звісно ж, до керма, не до мітли).

Сина він призначить президентом.
А його комун-приятелів
Забезпечить теж порядним центром,
Так, щоб кожний з них не мав жалів.

Шлюби всі вони візьмуть негайно,
Розділивши всіх дітей, звичайно,
Заживуть щасливо, без турбот,
Стануть прикладом усіх чеснот.

В церкві, в установі і в громаді...
Їх порядність проросте, як сало...
А минулих днів у вертограді
Начебто ніколи й не бувало...

І коли патлаті дармойди
Стрінуться денебуть на шляху,
З виразом незмінної огиди
Обмінуть їх, як чуму лиху,

Ще й промовлять: «Що за покоління!
Темне, як болотне баговиння!
Від кого взялось таке насіння?!
Швендяють ускрізь, як жебраки...
І куди їх дивляться батьки??!»

(«Небесні вірші»).

мадського й культурного життя тих українців, що виявилися у мішаному шлюбі зокрема. Запобігти цьому становищу з допомогою якоїс акції чи й тривалої кампанії — річ безперспективна. В родинному вихованні дітей, громадському та церковному житті цьому питанню треба уділяти пильну, а головне — постійну увагу.

Це, що саме тут маємо поважні недотягнення, зрозуміло всім. Українські батьки і взагалі родина справу виховання дітей в українському дусі, справу збереження національної ідентичності молодого покоління відступили молодечим організаціям, а українська школа ще не дороєла до тих завдань. Тим часом знаємо, як мало дбають юнацькі, молодечі, студентські організації про виховання свого членства в українському народному дусі. Їх наставники охоче копіюють поведінку відповідних партійних «босів».

Голоси на цю тему, що доволі часто з'являються в українській пресі, містять іноді слухні пропозицій.

Посилаючись на такі вартості концептуального характеру, як «свобода», «рівність», «незалежність», «державність», «демократія» тощо, котрих зараховують до складових ідентичності української нації, дехто вводить читачів у безпредметний спір, оскільки вказани вартості ніякі ознаки ідентичності. Вони притаманні більшості відомих нам націй, в тому й української, а отже не можуть служити виразниками тільки нашого національного духа.

Тут маємо зостановитися над вартостями, корті є характерними лише українцям як цілості. Це мова, форма культури, звичай, обряди, вірування і т.д., що визначають споміж інших націй українців на батьківщині та в діаспорі.

Не варто заколисувати себе надією, що хтось виробить для нас дійові пропозиції, вкаже найкоротший шлях до вирішення проблем. Очевидно, для кожної нашої громади в різких країнах поселення вони будуть такі, що враховуватимуть комплекс місцевих умов. І не потрібно загальних рецептів для всієї еміграції, як це прагнула зробити пані Анастазія Гнатюк (часопис «Америка», ч.220 від 14 грудня 1973 р.). Вона жалює створити при СКВУ якусь окрему комісію, що опікувалася б питаннями застереження української молоді від мішаних подружж. Показується, що вельми зановна авторка пропонує почати не з того кінця. Комісій з важливих та другорядних питань нам ніколи не бракувало, але з досвіду знаємо, скільки вони малоефективні без підтримки громади..

Почати треба насамперед з себе, подати добрий приклад молоді. Брак зрозумілої для неї політичної концепції, наше взаємопоборування, захистність, амбіційність, погоня за життєвими благами відштовхують молоду генерацію від участі в українському житті. Це наша спільна біда. Тут не зарадити жодною комісією.

Виховання, у першу чергу, родинне, теж потрібне, але порожніми закликами тут не багато сягнемо. Глибинне зацікавлення молоді справами еміграції прийде тоді, коли покажемо своїм дітям, що українська громада в діаспорі мається на рівні інших великих націй, що вона визбулася внутрішньої ворожечі на ґрунті політиканства, поважає себе і поважається іншими.

М. Гайчук (Канада).

Лист з Провансу

До редакції «Нових обрійв»

Сердечно Вам дякую за Ваш літературний журнал «Нові обрії». Мені дуже цікаво читати в ньому і про рідний край, і про розвиток життя українців у цілому світі.

Хай цей розвиток іде і повільно, але щоразу вперед. Найцікавіше мені читати про українську молодь, яка народжена і зростає на чужині, про ту молодь, що не знає ані своїх родичів, ані рідної мови. Така молодь пропала навіки, бо вона не буде знати, з якої нації її родичі.

Та не молодь у тому винувата, винуваті її родичі — тати і мами, бо вони у свій час не хотіли, щоб їх діти хоч би у своїй хаті говорили свою материнською мовою. Отож вони самі засимілювали своїх дітей.

Ті ж хто знає мову — горді з того, бо можуть поїхати на Україну до своїх родичів, заб�ити прекрасну її природу, землю українську, на якій жили їх батьки, і живуть їх родичі.

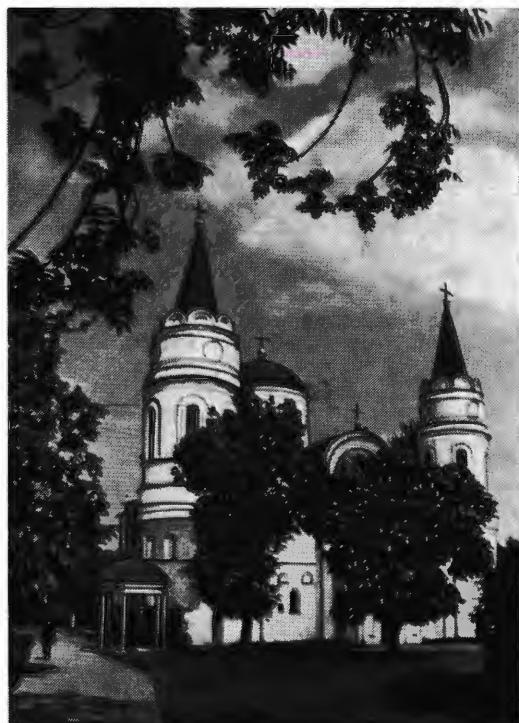
Бажаю всім українцям доброго здоров'я і щоб український народ був завжди незалежний не від кого чужого.

Висилаю на «Нові обрії» 40 франків.

З поклоном до Вас

Василь Щепеняк (Франція).

ХРОНІКА

Місто Чернігів. Стара церква.

Сноби

Словами модними, зачутими,
Крізь дзъобики зневажних уст
Вони цвіркочуть щосьто плутане
І думають, що в тім є глуд.

Життя жахаючися, парочки
Шукають забуття й оман,
Тоненькі наливають чарочки
І п'ють, як кажуть, — океан.

Щоб з власного безгліб'я виплисти,
Зондують калабані глиб,
Товкмачать принцип безпринципності,
Аж ніжний голос ім захрип.

Поезія? Не раді й слухати,
В очах рябіють ім слова,
Немов на мухолапці мухи ті,
І кожна з мух тих — нежива.

Їх музи — нігтики обгризути,
Самі не знають, що і як,
Лиши Фройдом з психоаналізою
Здоровий каламутять смак.

О милі сноби, снобки, снобики!
Дивіться: сонце світить — факт!
Ви ж казнащо на світі робите,
І все не в міру, все не в такт:

Стежками блудите імплистими,
Без мрій, без поривань, без тем,
Вам невідоме слово істини,
Душі пропалене огнем.

У мить ту звитяжно підводиться
Душа з безодні небуття
І слово родить, Словородиця! —
Живого сповнене чуття.

Чуття, сп'янілого екстазою!
Розливом, бушуванням хвиль,
Де серце серцю переказує
Свій захват, радість, розпач, біль.

(«Сучасність»).

Х Р О Н И К А

В Києві вийшло повне зібрання Сковороди
Повне зібрання творів Григорія Сковороди у двох томах з'явилось в Києві 1973 р. заходами Інституту Філософії АН УРСР й у видавництві «Наукова думка» (1 том — 530 + 2 нп. стор, 2 том — 573 + 3 нп. стор.). В порівнянні до такого ж 2-томного видання в 1961 р. це нове видання доповнене і виправлене. Усі твори Г. Сковороди подані в хронологічному порядку іх написання так, як вони були написані автором чи згодом опубліковані. Тексти латинських віршів подані в перекладах М. Зерова і М. Роговича. Примітки до текстів склав дослідник українського бароко і творчості Г. Сковороди І.В.Іваню разом з І.А.Табачниковим. Видання ілюстроване (За «Сучасність»).

Новий український переклад «Іліади» Гомера

Як пише газета «Вільне слово», Борис Тен закінчив свою чергову роботу над перекладом першого твору Гомера «Іліади», яка тривала вісім років. В основу свого перекладу Б. Тен поклав паризьке видання епопеї за редакцією відомого знавця античності Поля Мазона, яке враховує найновіші досягнення гомерівської науки. Закім переклад буде переданий до другу, мусять бути приготовані, як заявив Б. Тен у підсвітеській пресі, вступна стаття, яка «ввела в читача в розуміння гомерівського епосу в цілому, коментарі до неясних місць, довідкові словники античних імен та географічних назв, художнє оформлення».

У міжчасі Б. Тен понад два роки працював над редагуванням Вергіліової «Енеїди» в укра-

Х Р О Н И К А

їнському перекладі М.Білика. Переклад епопеї «Одиссея» з'явився рівно перед десяти роками.

Вшанували пам'ять письменниці

10 січня 1974 р. в гімназії та ОДШ з українською мовою навчання в Пряшеві відбулась уроčиста академія з нагоди 140 річниці від дня смерті відомої української письменниці Марка Вовчка.

Промову про життя, творчість і місце письменниці в українській літературі відчитала Ганна В.Крайняк. Після цього учні виступили з драматизацією кількох творів Марка Вовчка — «Одарка», «Сестра», «Козачка», «Горпина», «Два сини».

З чудової сцени до юних глядачів заговорили скривдені, поневолені, приниженні кріпаки, під лахміттям яких б'ються благородні серця, люди великої моральної сили, бунтарі, що пристрасно прагнуть волі, щастя й кращого життя.

Шана першодрукареві

На Львівщині широко відзначається 400-річчя початку книгодрукування на Україні і зокрема видання у Львові в 1574 р. друкарським способом книг «Апостол» і «Буквар».

З цієї нагоди у Львові, в Державному академічному театрі опери та балету ім. І.Франка, відбулось урочисте засідання представників громадськості міста.

Закінчуються реставраційні роботи в приміщенні, де знаходилася друкарня І.Федорова. Незабаром тут буде відкритий музей книги і книгодрукування з широким показом найбільш

На Днепре.

Доводилося вам іздити пізньої весни чи раннього літа по Україні? Міряли ви її безмірні шляхи зедених та рівних степів, де ніщо не забороняє вашим очам виміряти їх і вздовж, і вшир, і віспорек, де одні тілько високі могили нагадують вам про давнє життя людське, про бої та чвари, хижакькі заміри та криваві січі, де сине небо, побратавшись з веселою землею, розгортає над нею своє блакитне, безмірно-високе, безоднью-глибоке шатро; де тоне ваш погляд у безкрайому просторі, як і ваша душа — у безмірній безодні того світу та сяйва, синьої глибини та сизо-прозорої далечизни?... Якщо вашим очам доводилося хоч раз бачити все те, то не забути вам того довіку.

Ось ранок... Ясний та погожий ранок після короткої ночі. Зірочки кудись зникли-пурнули у синю безодню блакитного неба; край його горить-палає рожевим огнем; червонуваті хвилі ясного світу миготять серед темноти; понад степом віє її послідне зітхання; положисті балки дрімають серед темної тіні, а високі могили виблискують срібною росою; піднімається сизий туман і, легесенським димком, чіпляючись за рослину, стелеться по землі... Тихо, ніщо не шерхне, ніщо не писне... Ось зразу шугнуло світом, наче хто торкнув головешку, що, доторяючи, тліла — і сизе полум'я віхтем знялося вгору серед червоного жару. Віtreць легенький дихнув; поблизу в

траві засюрчав коник; десь далеко ударив перепел, а там над шляхом понеслась—полилася, наче срібний дзвіночок, жайворонкова пісня. Недалеко від неї розкочується друга; перепели в траві розпочали перегукування; коники один перед другим навпереди сюрчали... Рушився більший віtreць і пішов-похилив по траві, котячи непримітну хвилю, виграючи срібною росою...

Сонце! Сонце! се тебе, довічний світе, стрічаючи, вітає земля... «Геть собі все темне та зло, цур тобі лихе та недобре! Прокинулась світова мати, показала нам личенько красне!.. Слав її, пишна земле, молись до неї, живий світе! Мчися її назустріч, тихесенський віtre, і прогортай, продимай стежки й доріжки, щоб наша мати не запорошила дорогої сукні!.. Співає кругом вас увесь світ, все живе; і ваше серце, тріпаючись, як пташка під сіткою, підспівує світові, б'є й дзвонить у глуху дошку вашої груднини. Яка то радість його огортає, яке нестяжно-хороше почування його колишє!.. Ваше тіло щипає привітний холодок, ваши очі веселить краса світова, вашу душу чарує його щастя... Ви почуваєте, що ви — частина того світу, невеличика цяточка його живого тіла, непримітний куточек його безмірної душі. Його мука — ваше лихо; його радість — ваше щастя; його втіха — ваша забавка.

МУЗЕЙ ПАНАСА МИРНОГО В ПОЛТАВІ

На околиці Полтави, в кінці вулиці Панаса Мирного, стоїть одноповерховий будинок. За ним фруктовий садок, що, спускаючись з гори до ставка, поступово переходить в парк. Над ставком здіймаються велетні - дуби.

В цьому мальовничому куточку великий український письменник провів останні сімнадцять років (1903 — 1920 рр.) свого життя. Тепер тут розташований літературно-меморіальний музей Панаса Мирного, який було відкрито 1940 року.

На початку війни експонати музею були вивезені до Уфі. Після визволення Полтави від гітлерівців музей відновив свою діяльність.

1951 року перед будинком був встановлений пам'ятник Панасу Мирному — бронзовий бюст на гранітному постаменті. Експозиція музею, розміщена в шести кімнатах, широко висвітлює життя і творчий шлях письменника. Тут подані документальні матеріали, які характеризують творчу і громадську діяльність Панаса Мирного, його рукописи, автографи, книги, ілюстрації до романів і оповідань, фото. Огляд вітальні і робочої кімнати письменника дозволить відвідувачам краще уявити собі обстановку, в якій жив і працював основоположник українського соціального роману, видатний представник критичного реалізму, якого М. Коцюбин-

Будинок літературно-меморіального музею.

ський назвав «силою і красою» української літератури. Кожному, хто побував в музеї і більше познайомиться з життям, літературною спадщиною, громадською діяльністю письменника, ще ріднішим і дорожчим стане незабутній образ співця «лиха давнього».

Роман Іваничук

ДІМ на ГОРІ

Одна головешка і в печі гасне,
а аві і в полі горять.

Мабуть, сюди, на гору, що лисо випнулася обіч села, не долинав одвічний шум далекого бору, змішаний з невгомонним плюскотом річки, — було завжди тут тихо, як у замкненій церкві: мабуть, розлогі крони яблунь, що обступили Пантелеве обійстя, накриваючи гіллям й дахи будівель, не прострілювали ніколи сонячний промінь — завжди тут було сутінощно. Стояв двір Пантели чужаком осторонь, обкутаний з усіх боків моторошно густим садом — не то гордовитий, не то потасемний, ніби для відьомських шабашів призначений, лише крізь листя пробивалася до неба гостра шпіця колодязного журавля і маячила на видноколі, мов шибениця.

За садом покоїлася мертвa оселя Пантелевих предків, бо ніхто з них не вмиротворювався поруч з людьми на цвинтарі біля гонтової церковці — інший то був рід, іншого коліна.

— А тебе я, Насте, не тримаю, світ широкий, — водно говорив дочці Пантела, та це так, аби говорити, знав-бо: Настя чи не дужче від нього коренем у цей горб вросла. Як уже від Юрка відреклася...

Село бігло вздовж річки аж до скелі, під якою звили собі гніздо колишні шатрові цигани, а звідти ріка текла вже самотньо і була ніжнішою, благою, а її берегом аж до Потіччя щодня вранці квапилася до лісничівської контори Пантелова Настя, чужкою минала чуже їй село, чужкою й верталася на свою вповиту мовчазністю гору, на яку не ходили люди.

Так якось уже повелось в Пантели, що ніхто в селі не був йому потрібний. Предкам — так, а йому — ні. Його предкам корились люди, Пантелі вже не хотіли, а рівним бути — то вже по роду не штимувало. Прадід опришкував — на людей з гір дивився: дід — той уже з пушкарями на опришків полював — теж з висоти поліцейського постерунку на чорноту гордо панtriv; тато ватагував на полонині; Пантела простим мусить бути, але ж гонор залишився предковічний.

Та й навіщо йому ті люди? Все мав своє. Правда, інколи він облюбовував якусь річ у односельців, але хіба то мусай таки вже мати, щоб простити чи торгуватися? Можна й дочекатися — терпеливо, статечно — і диви, само в руки прийде. Тож такої черешні, як у вчителя, що на пенсії, ніхто не мав і навіть не бачив: ягоди брунатно-білі і велики, небезмай,

як волоський горіх. Який би то, людоњки, вони попит мали по п'ятницях на базарі, а в учителя дарма марнуються, горобці від них жиріють. Пробирається якось Пантела ранньою весною до тієї черешні за гілочкою, щоб нащепити на свої, та не прийнявся зраз. А ось помер старий учитель, вдова до міста перебралася — не забере ж черешеньки з собою, то й перекочувала вона разом з кубометром прілоді землі на гору до Пантели... Було ще й таке колись: людей виселювали. Дехто з сільських поводився тоді ніби на лікітатації: брав, бо то куркульське, ніс до себе, бо то баґацьке, а потім мусив віддавати. А Пантела не гнався за людським добром. Він хіба тільки йшов за якоюсь дрібницею, що її колись випадково запримітив, а тепер вона без діла валялася: чи то французька колодочка на обвислій скобі, нашийник собачий або ж колун, забитий намертво у дровітню... А як восени падали яблука і дялкі котилися згори покатим схилом, то Пантела дріботів за кожним зокрема, нехай аж донизу, і скидав іх у бесажину — отоді люди й бачили його і вже не знизували плечима, бо звикли. Іще зустрічали старого щоп'ятниці у містечку на ринку за різним газдівським крамом: від меду в дерев'яних бербенічках довиправлених на кувадлі зношених кінських ухналів.

А як же інакше діяти, коли без людей мусить жити? Прадід брав у баґачів, як своє, дід у бідноті брав за кару, татові пай давали, Пантела сам мусить собі гріш добувати — від власних яблунь до знайденої скоби...

А роки біжать, мов борзі коні, біжить вниз річка через Потіччя, збігає молодість у Насті, та не йдуть на гору старости, бо так уже повелось в Пантели, що до нього люди не йдуть.

Але ні, один таки ходив — Юрко. І любилися як з Настею! Та поставив він на своєму: не піде до мерців жити, а Настя теж уперлася: «Ніхто з нашого роду нікуди звідси не йшов».

— Ти собі як хочеш, Насте, я тебе тут не тримаю, — водно нагадував старий.

Що ж воно тримає? Стугонять лише вітри на горі зимио, замітають сад і будівлі; влітку світло з вікон не проб'ється крізь гущавину зеленого схрону; в стайні рік від року однаковісінко жує жвачку коровина і шмеряють у хліві ягніці, попід віками кучерявиться городова м'ята, що розтирається під ногами й оприєскую каміння призби зеленою блюмотиною...

Це тримає? Але ж внизу — те саме. Чи, може, держить страх з сусідами жити пліт до плоту? Бог знає, а ніхто звідси нікуди не пішов — ні живий, ні мертвий.

— Ти йди, Насте, віддавайся на сторону, час тепер такий, що діти летять у світ, як ялинове насиння. Аби-сь на мене не банувала...

— А чому сюди ніхто не йде, тату?

Дивився Пантела на дочку — гарна була. Але ж відцвітає, і Юрко, що вже й спав з нею в стодолі на горищі, кавальчує біду з іншою, в долині, бо на гору йти не захотів...

— Ти збіжи, збіжи вниз, небого, аби в дівках не посивіла, бо що я винен, що від віку ми тут, і від віку наш рід відлюдний...

Не могла йти Настя з дідівської гори у чужий світ, в якому не бувала ні в юності, ані в дитинстві. Переймали колись парубки і тут, і на Потіччі, а тепер уже й перестали.

— Не піду я звідси, тату.

— Сама дивися.

Та якось, ідучи вверх понад річкою з Потіччя, Настя вдвидлася в свою гору, і шпигонуло її в саме серце вістря чорної шпиці колодязного журавля, що випнувся з темної шапки дерев, мов шибениця. І близла думка: вирубати все під корінь, нову хату в два поверхи поставити, голубими величкими вікнами заманити, цинковими дахами блиснути над світом. І тоді прийдуть, прийдуть...

Пантела не перечив. Грошей настараав, бо з яблуками щовесни аж у Котлас їздив, та й свій базар давав якийсь прибуток — віддав усі. А чи тільки не перечив? Він не раз марив, щоб і собі якось звестися над людьми — сама відлюдність не вдовольняла прадідівський гонор. Але як? У ватаги не взяли — лихої слави батько нажив, багатство не в моді, та й нема куди — полонину тепер не купиш. Тож хвала богу — доњка додумалася. Аякже! Двоповерховий та ще й з піддашшям, а покой стільки, щоб на кожного по одному. На кого — на кожного? Ге, тоді вже буде на кого: на зятя, на внуків і правнуків — і всі тут, всі тут! Від діда-прадіда до останнього бездіття!

Гинули старезні яблуні, розтопталася зелено-сока м'ята. Потіснилися вівці і коровина — Пантела з Настею перешли жити в стайню, а старосвітська хата вибухла в небо стовпом порохні і разом зі шпицею журавля лягла обіч у складометри непотребу.

Зорило село, тепер здивоване, і занизувало плечима: навіщо це Пантелі здалося? Навіщо здалося — приплісніла Настя жениха ловить, клітку для нього зводить! А майстри цюкали, а пили свістіл у тілах добротних смерек, а фундамент клався цементний, підвалини лягали дубові, Настя покинула роботу в лісництві — возила матеріал, працювала, як віл, і змарніла, зістаріла і зсохла від клопотів, як зав'яла осика.

Біжать роки, мов борзі коні, біжить вниз річка через Потіччя, збігла молодість у Насті, звеліся на горі хороми, і на безпазушну вже дочку дивиться старий Пантела: запалися груди, ноги обсotalо вузляччя жиляків, зморшки спавутинили лицє. Гей, людоњки, а чи то вона ще зможе дитину народити, якби її навіть хтось захотів?

Звівся поверх один і другий, ще й піддашня з візерунковим балконом, блимнули великі вікна на заздрісні сільські обійстя — ну, ідіть, старости, кваптеся женихи — лакомі!

То як — і тепер не йдуть??

Та вже якось так повелося в Пантеловому роді, що на гору люди не ходять...

...Підстаркуватий пічник, спроваджений аж з Косова, ставить кахляні печі в Настиних покоях. І хоч відвіць, а ще веселій — кладе печі з промівками і співом, подає Йому Настя кахлі і могоричу не жаліє, щоправда квапить на нього, та не так, як бувало на інших майстрів, — ласкою підганяє, а він якось дивно поглядає на Настю, коли вона подається до нього з кахлею в руках.

— Куди так поспішаєш, молодице, чи то... Просто господи... — сказав та й запхнувся, а Настя, диви й не загнівалася: розпашіла, рум'янці зморшки розгладили, примертвила молодість блудила в зініцах синюватими відблисками.

А коли було все зроблено до нитки, пічник помив руки, зазирнув у Настині очі — господи, скільки тією міццю, що зводила оці хороми, могла б вона літ прожити, ночей з чоловіком переспати, дітей народити! — і відсунув на край столу пачку грошей, що Йому подала Настя.

— То вже будуть наші набутки, газдине. Оженюся я з тобою.

Спаленіла, стрепенулася, бухнула кров до лица, захвилювалася під збудненою сорочкою рештки дівочих грудей, зойкнула і силу ➤

«ДІМ НА ГОРІ» (Закінчення)

втратила від несподіваного щастя — опустилася на лавицю.

— Ви... ви правду кажете, Петре?

— А чо би я мав брехати? Збирай хоч і нині своє добро, роздякуйся з татом і — вйо...

— Куди?! — скрикнула Настя, і мертвотна блідість заповзла від шиї на лицьо — аж під очі, до чола.

— Як то — куди? До мене. Син уже великий, геть від хати подався, домівку маю теплу, то й маленько собі разом тихо заколищемо.

— А це? Це для кого я...

— Га... Най собі старий розкошувє, ми в гості до нього деколи прийдемо. Тож забагато для нас тих кімнат та коридорів, що нам — пісів ганяти порожніми покоями? Це все лише аби хотів щодня обійтися, то здурити можна. А робити коли? В мене тепліше, Насте...

Не докінчив, а ще хотів щось сказати, та божевільно верескнула Настя, зсунула хустку на потилицю, втопила пальці у волосся, в шаленстві висмикала коси, потім жбурнула пічникові гроши в обличчя і витурила з хати.

На крик убіг Пантеле. Він перестрашеними очима дивився на дочку, що тіпалася від реготу, змішаного з плачем, силкувався підступити до неї, та ноги враз відмовили послуху, бо зрозумів, що сталося, і від жаху в нього назавжди зупинилося серце.

...Настя сама поховала батька тут же, на горі, без попа і без людей. Бо вже так повелось, що ніхто зійде в долину не сходив і зівдти сюди ніхто не йшов.

А потім бачило село, як щоночі горіли світла у всіх Настиних покоях аж до передсвітку, а хто проходив дорогою попід гору, чув, як виводила вона весільних пісень.

Однієї ночі будинок на відлюдній горі спалахнув раптом з усіх кінців. Вперше збіглися сюди люди, та води начерпали не встигли, бо криниця залишилася без журавля, а корбою крутити в цьому селі не вміли.

Лише худобу вивели. А Насті не було ніде.

...Бігли роки, як борзі коні, бігла вниз річка на Потічча, горою кучерявився молодий сад над згарищем.

Зівдкись до села прийшла чутка — але чи то правда, ніхто не міг достеменно сказати, — нібито хтось бачив на косівському передмісті Настю — живу Настю з дитиною на руках...

ХРОНІКА

важливих видань XIX ст., зокрема книг, виданих за життя І.Франка; буде тут також експозиція розвитку книгодрукування і поліграфічної промисловості в СРСР.

Нещодавно на території майбутнього музею встановлено великий пам'ятний знак. Він представляє трифігурну композицію, на якій зображені І.Федорова і його помічників.. Автор цієї композиції — молодий львівський скульптор А.Галляк.

Науковці і студенти Українського поліграфічного інституту ім.І.Федорова у Львові на відзначення 400-річного ювілею проводять ряд заходів, зокрема готується науково-технічна конференція з за участю видатних учених поліграфістів України, будуть проведені студентські конференції на курсах і в групах. Науковці інституту підготували до друку працю

ХРОНІКА

під назвою «Історія друкарства на Україні». Мистецтвознавець Я.Запаско підготував книгу «Мистецька спадщина видань Івана Федорова». У інституті, вперше в СРСР, створені повноформатні гнучкі фотополімерні форми, які витримують тираж понад 500 тис. примірників.

Перший лауреат

На Україні засновано щорічну премію імені Павла Тичини. Вона присуджується за майстерно виконані літературно-художні твори.

Відбулось перше присудження цієї премії. Її лауреатом став Борислав Степанюк за збірки поезій.

Поет плідно працює в галузі художнього перекладу.

Виставка музичної літератури

У приміщенні Київської філармонії з 28 по 31 січня експонувалася виставка музичної літератури видавництва «Музичної України», присвячена VI з'їздові композиторів України. На ній експонувалося 1000 видань, серед яких твори класиків та сучасних українських композиторів.

Особливу увагу відвідувачів виставки привернула експозиція творів лауреатів Державної премії України ім.Т.Г.Шевченка композиторів С.Людкевича, Б.Лятошинського, Григорія і Платона Майбород, Л.Ревуцького.

З орнаментально оформленої довідки відвідувачі дізналися, що за шість років існування видавництво «Музична Україна» випустило 1537 назв нотних і 279 книжкових видань загальним тиражем 28 млн. 540 тис. примірників

За цей час надруковано понад 18 тис. творів українських композиторів.

Нині видання «Музичної України» експортується у 49 країн світу.

Нариси історії Закарпаття

У видавництві «Карпати» вийшли друком «Нариси історії Закарпаття», які ґрунтово і послідовно аналізують історію Закарпаття з найдавніших часів до наших днів.

Книга створена колективом істориків на основі документів і матеріалів, які зберігаються в архівах СССР, Угорщини та Чехословаччини, а також досліджень та публікацій советських науковців.

П'ятитомне зібрання творів Остапа Вишні

Видавництво «Дніпро» протягом 1974-1975 років випустило передплатне видання творів видатного українського сатирика Остапа Вишні. До п'ятитомника увійдуть фейлетони, гуморески, усмішки письменника, які користуються великою популярністю у читачів.

Помічник археологів

Рідкісну колекцію предметів античної давності, в тому числі набір наконечників для стріл, жіночі прикраси, фрагменти кераміки, бронзовий казан подарував Інститутові археології Академії наук України лісничий з Херсонщини Г. М. Щербина. Він зібрав їх на березі Ягорлицької затоки неподалік рідного села Іванівки Голопристанського району.

Особливу цінність колекції становить бронзовий казан, який, на думку вчених, на кілька

сотень років старіший від самого поселення і подібних йому ще не знаходили. На місці знахідки археологи виявили сліди невідомого досі поселення, яке належить до VI - VII століття нашої ери.

Мирний арсенал

В одному з архітектурних пам'ятників міста в будинку Львівського арсеналу розташувалась перша на Україні Оружейна палата. Експозиція налічує до чотирьох тисяч зразків зброї з Європи, Азії, Африки і Америки.

«Украдене щастя» Івана Франка чеською мовою

(До 80-річчя першого видання твору (1894)

Відому драму І. Франка «Украдене щастя» вперше на чеській мові переклав Ярослав Розвода. Друком книжка вийшла в Празі в 1898 році у видавництві Й. Отта в збірці «Светова книговна». Вдруге «Украдене щастя» було видано в перекладі К. Мартіненка та З. Дігріна в 1956 р. у видавництві «Орбіс», а в 1959 р. той самий переклад вийшов накладом Чехословачького театрального видавництва ДЛІПА.

Загальним маловідомою є опера «Украдене щастя», лібретто до якої написала за драмою І. Франка Квета Заграднікова-Крагкова, а музику склав Владімір Амброс (1924). Обидві публікації вийшли накладом Й. Ф. Бучека в Простійові в 1925 р. Партитуру для співу й фортепіано склав відомий чеський диригент Бржетіслав Бакала, а на німецькій мові текст переклав відомий німецький письменник Макс Брод (німецький текст у партитурі подано рівнобіжно з чеським). Партитура, оздоблена гравюрами проф. А. Каменіка, була надрукована у Відні у видавництві Вальдгейма-Еберле.

Таємниця семи століть

Хвилюючу сторінку захисту Києва від орда хана Батія в 1240 році відкрили археологи. Перед ними постала картина одного з останніх днів оборони південно-східної частини колишнього київського кремля.

— Мужність древніх князів, які доблесно билися з ворогом, не меркне і через багато століть, — говорить керівник розкопок, науковий співробітник Інституту археології Академії наук УРСР С. Р. Кілієвич. — Ми виявили на цьому мальовничому придніпровському схилі немало предметів матеріальної культури Київської Русі, які становлять безперечний науковий інтерес і нині уважно вивчаються.

На двометровій глибині дослідники натрапили на згоріше дерев'яної будівлі, яка завалилася від пожежі. В середині її — останки десяти жителів древнього Києва, на яких збереглися сліди запеклої боротьби, насильственої смерті. Скелети розташовані в позах, які переважно свідчать про смертельний бій з ворогом. На черепах — пробоїни від ударів мечів і списів. У двох князів в ділянці грудної клітини — залишки холодної зброї, від якої воїни загинули. Особливого драматизму сповнені пози чоловіка середніх літ і двох малих дітей, виявлених біля зруйнованої печі. У чоловіка пробито череп, лівою рукою, зігнутою в лікті, він прикрив голову дитини. Друга дитина наляяна притиснулася до його ніг.

Чернівці. Новий міст через річку Прут
(фото советської агенції).

Лауреат премії ім. І. Франка

Рік тому Словацький літературний фонд у Братиславі встановив премію ім. І. Франка, яка щороку буде приналежати українським письменникам в Чехословаччині за найкращий твір року. Першим щасливцем виявилася відома українська письменниця Лариса Мольнар, якій 11 грудня минулого року була вручена ця визначна нагорода за книгу хорошої літературної прози «Хвилини», которую позитивно оцінила місцева літературна критика, з любов'ю та визнанням прийняла читацька громадськість.

Премію з дипломом Ларисі Мольнар передав голова Словацького літературного фонду в Братиславі Бучак за присутності літературних діячів Словаччини. Цим самим місцева українська література в Чехословаччині завдяки талановитості і працьовитості Ларисі Мольнар одержала нове визнання, нову перемогу.

Лариса Мольнар народилася 14 листопада 1928 року в селі Плиски на Чернігівщині. У 1947 році вступила до Київського Державного Інституту театрального мистецтва. Від 1952 до 1954 року працювала в Міністерстві культури УРСР, а від 1954 року редактором видавництва «Мистецтво». У зв'язку з одруженням у 1960 році вона переїхала з Києва у Чехословаччину. З цього часу працює старшим редактором Словацького педагогічного видавництва, відділення української літератури в Пряшеві.

Лариса Мольнар є автором ряду статей про сучасну українську літературу (про Ю. Яновського, О. Довженка, Д. Павличка тощо) та по-вітті «Вода в морі очищається» (1969 р.). Крім цього, Лариса Мольнар перекладає з чеської, словацької та болгарської літератур.

Жива краса смарагдово і юно
Навколо в самоцвітах заяскріла.
Дзвенять гірські потоки срібноструни,
Тріпочуться ялиць зелені крила.

Цілує день калинову запаску,
Шумлять стрункі смереки, як дівчата...
Таку чудову неповторну казку
Побачиш тільки в сонячних Карпатах.

На порозі шостого року... (Закінчення)

шість на еміграції — за контакти. Будь-які заборони, з яких би святах вуст вони не йшли — справа не свята і не божа. То є лише визнання безсилля і розpacу. Краще б сказати чесноми боїмся, що наші вільні українці, побувавши на Радянській Україні, стануть трохи радянськими, себто червоними.

Можна стримати, відмовити якийсь десяток людей не відвідувати Україну. Але ніхто не в змозі стримати самий процес відкривання Рідної Землі, Землі батьків. Ми писали про це від років і не помилились. Не тому, що ми розумніші інших, а тому, що ми чесно трактуємо те, що болить еміграції.

«Все більше молодих людей відвідують Україну. Контролювати чи затримати такі індивідуальні поїздки не під силу українській громадськості». Хто б ви гадали це пише. Кілька років тому подібні слова проголошені публічно виглядали б як радянська пропагада. А сьогодні це пише безкомпромісний канадський «Гомін Україні». Та ще й під наголовком «Обережно, друзі!». З яких то пір, спіткаймо себе, «безвідповідальні контактники» стали дружзями стецькового середовища? Якщо редактор «Гомону» не зрезигнус проголошених тверджень, то слід вважати, що тепер усі середовища за контакти, бо досі одинокими незустрічальниками були бандерівці.

Потяг українців до України природний, як природне дитинне почуття до матері. Це розуміють навіть ті, що відмовляють інших іхати. Відмовляють не з гуманістичних мотивів, щоб, мовляв, не наражуватись на неприємності, то дурниці, в які мало - хто вірить. Відмовляють, як ми вже казали, з мотивів політичних. Побувавши на Україні, наші люди нерідко негативно оцінюють проголошувані тут визвольницькі концепції, відходять від крикунства.

Один з таких людей на маніфестації в Торонті, коли наш балакучий президент запев-

няв, що скоро всі будуть свідками як синьожовті прапори маятимуть у вільному Києві, відказав на це: «Забув Миколка, що на чужі трошки приїхав з Лондону».

«На жаль, у нас на еміграції не дописує політична думка. Коли б вона стояла на висоті завдань, то не було б у нас цієї мізерії, яку ми переживаємо. Ми давно уже упорядкували б свої політичні справи і вилучили б, чи пак поставили б на належне місце демагогію, мегаломанію, диктаторські замашки та анархістичні подвиги» (Р. Борковський, «Сучасність», ч. 1. 1974).

Тепер, коли еміграція почала корчитись ітратити чисельність через вимирання першої генерації й асиміляцію дальших (В.Лазовінський) треба все частіше оглядатись довкола себе, бути чесним з самим собою і надаремне не гrimati копитом перед столицім Києвом, прохинувшись у Лондоні чи Торонті. Там, у Києві, проте не мають і гадки. Жива Україна, справжня, а не уявна, творить нову оперу, яку мусимо слухати, бо країсої не знаємо. Екстремні програми наших визвольників пропонують нам музику, яку в шляхетних домах сьогодні не грають.

Та ми стверджували і стверджуємо на сторінках «Нових Обріїв» уже п'ять років. Не всім те подобається. Нас не рідко критикують різні патріотичні часописи, виходячи з своїх політичних смаків. Проте жоден з них не сказав, що ми пишемо неправду. І то — найліпша похвала нашому журналу, хоч би й зроблена мимоволі і не публічно.

Жоден з наших часописів-критиків не зможе сказати цього про себе з таким же правом і певністю. Бо ж усі вони ловлять один одного на облудних стежках кривослів'я майже щоденно.

Тому ми певні, що в наступних коментарях вони про це не згадають.

І правильно зроблять.

Михайло Кравченко.

ЧИТАЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ»!

Український літературно - художній, ілюстрований незалежний
квартальник, котрий об'єктивно, з надпартійних позицій насліт-
лює життя українців на батьківщині і в країнах нашого поселення.

ПОШИРЮЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ» серед ваших знайомих.

РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ» всюди, де живуть українці.

Поборник святої волі

Нешодавно у Центральному державному архіві Москви виявлені деякі цікаві документи, що стосуються великого українського поета Т. Г. Шевченка.

Частину документів складає листування царських чиновників з приводу повернення Т. Г. Шевченка з оренбурзького заслання у 1857 році. Десять довгих років відбував заслання опальний поет, але і після повернення його не залишили в спокою.

25 вересня 1857 року в канцелярії московського генерал-губернатора в секретних справах було почато «Дело о рядовом Оренбурзького батальона Шевченко».

5 жовтня 1857 року московський генерал-губернатор Закревський повідомляє губернаторові Щербатову, що «по безпідставному розпорядженю коменданта Новопетровського укріплення, де проходив службу Шевченко до звільнення його у відставку, видано цьому рядовому картку, в якій не сказано про заборону йому проживання у столицях, у висліді чого він і поїхав до С.-Петербургу. Генерал-ад'ютант Катенін, повідомивши мене про це, просить мене, якщо Шевченко знаходиться зараз в Москві або Московській губернії, звеліти оголосити йому височайшу волю відносно його звільнення від служби та вимагати від нього свідчення, де він бажатиме жити, для встановлення за ним на місці нагляду».

Одергавши наказ, московський губернатор 21 жовтня 1857 р. видав циркуляр всім справникам Московського повіту, в якому наказує йм «негайно донести та встановити надзор за Шевченком у випадку його появи у повіті».

Так що і після дозволу Т. Г. Шевченку виїхати з місця заслання царський уряд продовжував за ним таємний нагляд і всіляко перешкоджав його поверненню в столицю.

Ряд документів архіва свідчить, що нагінка на Шевченка продовжувалась і після його смерті, аж до заборони зборів та літературних вечорів, присвячених пам'яті поета у зв'язку з 50-річчям з дня смерті. Документи розповідають і про участі у ювілейному величанні прогресивної громадськості.

Комітет по організації ювілейних урочистостей у Москві, в який входили прогресивні діячі вітчизняної культури, мав намір провести 26 лютого 1911 року урочисте публічне засідання, на якому мали зачитуватись доповіді і реферати про життя та діяльність Шевченка. В Історичному музеї плянувалось організувати ювілейну виставку, присвячену пам'яті Шевченка як поета і мальяра.

Але 17 січня 1911 року думська комісія «про громадські потреби» під головуванням Н. Вишнякова ухвалила: «Заява гласного Н. А. Шаміна про ушанування 50-річчя з дня смерті українського поета Т. Г. Шевченка викликала у Ко-

Вельмишановний п. редакторе!

У нас в Торонті видається газета «Батьківщина», що її видають гетьманці. Я не читав її, але бачив не раз у сусіда-консерватиста. Тепер як емерит маю доволі вільного часу і з сусідою хвилево гортаємо цю його газетку. В одному з чисел натрапили ми на писання кріпко заправлені духом незгоди з професором Михайллом Грушевським, що той був не за самостійність України, а за федерацію з Росією. До того я твердо рахував професора Грушевського самостійником і не раз чув те саме від інших. А в тій статті, що її уклав д-р Т. Михайлівський, я візував таки нового і гадав би, що то цікаво й іншим, і для того подаю важніші уступи тої статті. Коли скористаєшесь з того, то потішуся, що чимось поміг, бо чуюся вдячним за висилання Вашого люксусового журнала.

«Як пише Д. Дорошенко у своїй «Історії України» в дні 27 березня прибув із заслання М. Грушевський. Із його прибуттям український рух у Києві зразу відчув досвідчену, авторитативну руку свого керівника... З прибуттям до Києва Грушевський перебирає керму Центральної Ради. Він же, як науковець, знає, що в часі революції поведінка народних мас залежить у значній мірі від того, як поводиться буде інтелігенція, які гасла вона пустить в маси, куди направить ті народні маси для осягнення найвищих національних цілей».

Далі йдеться про українську маніфестацію, урядженну Центральною Радою в Києві 1-го квітня 1917 року, в котрій брало участь більше ста тисяч людей, в тому ж вояки, студенти, робітники, урядовці.

«Професор Грушевський виголосив промову, в якій закликав усіх присутніх до присяги перед портретом Шевченка, що не покладуть рук доти, доки не буде здобута автономія України. Маніфестанти стали на коліна і присягли! Віче прийняло резолюції: м. і., «Підтримувати Центральне Тимчасове Правительство... Зажадати щоб Центральне Тимчасове Правительство міцно зв'язало автономію України з інтересами нового ладу... Визнало потребу широкої автономної українських земель...»

Доктор Михайлівський вважає, що М. Грушевський не вичув духа українських народних мас, які були за відокремлення України від Москви і своїм автритетом звів питання долі України на вузькі рейки автономії. Тут я застосовлююсь, бо гадаю так. Як то можна тепер твердити, що Грушевський не вичув духа народних мас, коли вище сказано, що ті маси присягли на колінах перед портретом Шевченка мати автономію в спілці з Росією, а далі, що Грушевський поспішно і енергійно проводив ідею автономії України.

«Тимчасом на землях Московії розпочалися заворушення з причинені агіткою Леніна: боротьба між більшовиками та військами Тимчасового Правительства. У висліді Тимчасове Правительство, впало, а до влади приходить Рада Народних Комісарів під проводом Леніна. Не

місії принципове питання про те, наскільки відповідає завданням Міської управи... участь міста в ушануванні видатних діячів у найрізноманітніших галузях». Далі, деякі з членів комісії висловили думку про те, що «Міська управа повинна вшанувати та увічнювати пам'ять видатних робітників тільки в таких галузях, які близькі міському хазяйству; вшанування пам'яті осіб, що по своїй діяльності не стикається з Міською управою, можна припустити, на думку цих членів комісії, тільки в крайніх випадках у відношенні до особливо видатних людей, що мають вийняткове значення». На цій підставі комісія відхирила пропозицію про вшанування 50-річчя з дня смерти Т. Г. Шевченка. Відхирила комісія і пропозицію про розповсюдження в міських школах віршів Т. Шевченка у російському перекладі, в зв'язку з тим, що мета ознайомлення учнів з характерними особливостями поета начебто «не може бути досягнута розповсюдженням віршів у перекладі».

Іншого рішення важко було чекати. Адже за місяць до засідання Московської міської думи, 1 лютого 1911 року, Головне управління в справах друку відправило на адресу Московського градоначальника вказівку про арешт збрінника віршів поета Т. Г. Шевченка «Кобзар», причому з «порушенням відносно останніх видань за ст. ст. 73, 74 та 128 Уголовного кодексу судових переслідувань». А стаття 128 проголошувала: «винний у зухвалій неповазі до верховної вла-

ди або у осуджуванні установлень головними державними законами способу урядування і порядку успадкування престола виголошеннем або читанням прилюдно промови або твору, або розповсюдженням та примоднім виставленням твору або образу карається засланням...»

Ось яке обвинувачення виносилось видавцям творів Т. Г. Шевченка! І через 50 років після смерті поета лякали царських чиновників його рядки, що бичували царат.

Таким чином, всі сироти громадськості вшанувати пам'ять великого поета розбились об байдужість і бюрократизм царського уряду і його поспак.

Пройшло 160 років з дня народження Тараса Григоровича Шевченка, але безсмертна слава його росте і охоплює увесь світ. Твори поета після революції видані мільйонними тиражами на багатьох мовах нашої країни та за кордоном. Збулись всі пророцтва поета, який ще 1845 року писав у вірші «Кавказ»: ««Встане правда, встане воля...». Поета не забули, і в «сім'ї вольний, новій» його часто згадують «незлім тихим словом».

Ю. ПУШКІН,

старший науковий працівник Центрального державного архіву м. Москви.

(«Неделя»).

З російської переклала Г. К.

стало Грушевському партнера до дальшої співпраці Києва з Москвою. Та все ж Генеральний секретаріат України у своїй відозві з дня 14 листопада м. і. проголосує:

«Всі чутки і розмови про сепаратизм, про відокремлення України від Росії — або контрреволюційна провокації або звичайна обивательська несвідомість. Центральна Рада і Генеральний Секретаріат твердо і виразно заявили, що Україна має бути в складі Федераційної Республіки Російської, як рівноправне, державне тіло.

Далі докладно доводиться, що Грушевський 19 листопада 1917 року як мотив схвалення III Універсалу Центральної Ради Грушевський казав: «Треба рятувати Україну від анархії. Треба створити базу, яка допомогла б зберегти придбання революції не тільки для України, а й для усієї Росії...»

Так само проголошено Й УНР: «не одділюючись від республіки російської і зберігаючи єдність», «силою і властю станемо на сторожі не тільки нашої землі, але і всієї Росії...»

Далі доктор Михайлівський виказує свою незгоду з тими істориками, які пояснюють позицію Грушевського залогами московських військ, що могли би здушити самостійницькі задуми. Він заперечує це, пославшись на брошурою Грушевського, що вийшла в Києві того ж таки 1917 року, у котрій сказано: «Українці не мають заміри одривати Україну від Росії. Коли б вони мали такий замір, вони виступили б широ і одверто з такими гаслами, бо тепер за се вони б нічим і не рискували». Автор підкреслює останні слова і каже: «І мав

Грушевський повну слухність: ніякого риску із сторони військових залиг не було!»

Далі автор пише, що і після проголошення самостійності УНР на домагання німців у переговорах в Бересті Литовському, аби мати формальне право заключити мир, М. Грушевський доводив потребу федеративного зв'язку з народніми республіками бувшої російської держави. Навіть після залишення Центральною Радою Києва він писав: «Самостійність — це лише етап до федерації і федеративна ідея нашого національно-політичного життя залишається провідною нашою ідеєю».

Д-рові Михайлівському, по всьому видно, не до вподоби така послідовна поставка М. Грушевського, він докоряє йому за те, що повернувся з еміграції і став до співпраці з комунобольшевицькою Москвою. Та це не завадило йому речево розкрити погляди видатного науковця на питання самостійності.

З повагою

Данило ГРАБАР.

Від редакції: п. Грабар привернув увагу до цікавої сторінки нашої історії, за що новому нащому приятелеві цілою дякуємо. Він дуже вправно довів, як багато можуть допомогти читачі в творенні своєго журналу. На жаль, п. Грабар забув подати число газети, з якої скористався. Ми додатково з'ясували це («Батьківщина», ч. 23, 1973), трохи поправили мову і за браком місця дещо скоротили його листа, за що перепрошуємо.

ГЛІБОВ Леонід Іванович

10 листопада 1893 року, на 66 році життя помер в Чернігові видатний український байкар Леонід Іванович Глібов, котрий так багато зробив для утвердження передових, демократичних тенденцій в дореволюційній українській літературі.

Все життя Леоніда Івановича Глібова було сповнене напруженії творчої праці, широго бажання допомогти знедоленому трудовому люду «живим словом правди і просвіти», за що він постійно зазнавав утисків і переслідувань.

Проте, всупереч заборонам і переслідуванням, популярність Л. І. Глібова ширилася у народі. Твори його розповсюджувались у численних списках, знаходили відчінного читача і за межами Російської імперії.

Л. І. Глібов був не лише поетом, а й прозаїком, драматургом, журналістом. Він працював викладачем історії та географії в дворянському училищі та в Чернігівській чоловічій гімназії, користувався популярністю серед учнів. Про нього, як свого вчителя, пізніше з повагою і любов'ю згадував батько Лесі Українки — Петро Косач.

Та найбільшу цінність для нас, його нащадків, становлять байки. Іван Франко називав Глібова «найкращим українським байкописом» (і це не зважаючи на те, що в нас був уже Євген Гребінка!), а відомий вчений М. Сумцов, вказуючи на високі достоїнства його байок, писав: «Байки відзначаються чудовою українською мовою, гумором знанням народного життя, простотою фабули і ясністю моралі». Так посів Л. І. Глібов належне йому місце серед класиків нашої літератури.

У байках Глібова багато уваги приділено зображеню різних сторін самодержавно-поміщицької системи з її жорстоким визиском, насиливством і розбоєм, цинічно-зневажливим ставленням до знедоленого трудового люду. Глибокому і талановитому відтворенню цієї пекучої соціальної проблеми поет присвятив відомі байки «Вовк та Кіт», «Гадюка та Ягня», «Вовк та Зозуля», «Вовк та Мишена», «Лев та Миша», «Вівці та Собаки», «Лисиця і Ховрах».

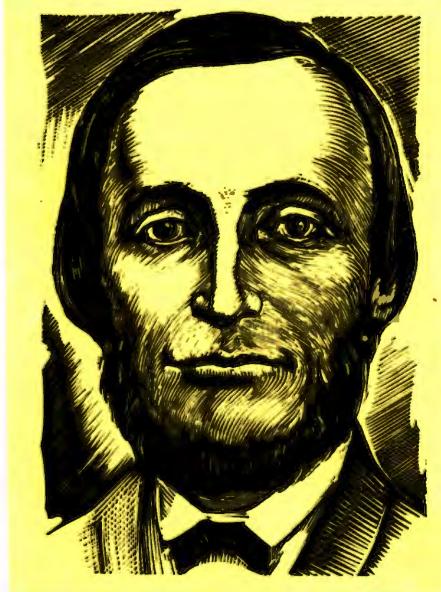
Найкращою в цьому циклі є, безсумнівно, байка «Вовк та Ягня» (1854), яку всі ми знаємо і любимо з дитячих років. В образі «страшенної та здоровенної» Вовка яскраво і переконливо втілено риси свавільного і грубого поміщика-кріпосника, представника всевладної петроградно-гнобительської царської адміністрації з її цинічним утвердженням права сильного.

Щоправда автор байок здебільшого обмежується лише констатацією на зразок «Дай, боже, правді не вмирать», «Дурний порядок — дурне діло» тощо.

Глібов був людиною поміркованою, мов лагідну вдачу, для якої будь- яке насилиство було несприйнятним.

З 1889 року Л. І. Глібов налагоджує зв'язки з галицькими періодичними виданнями, вміщуючи свої твори в журналах «Зоря», «Дзвінок».

В останні чотири роки свого життя письменник створює вдвое більше, ніж за весь попе-

Леонід Іванович ГЛІБОВ. Народився 5. III 1827, с. Веселій Поділ, тепер Полтавська обл.

редній час, мужньо витримавши утиски царизму, до яких прилучилося і родинне горе — смерть доньки й дружини.

В цей же період, наприкінці 80-х років, Глібов осліп. Популярність його між тим зростає, він доживає свої останні роки, оточений теплою увагою читачів, — це була висока духовна винагорода за довгі роки поневірянь і важкої праці.

За п'ять днів до смерті поет диктує свій осітній твір — байку «Огонь і Гай».

Але про що б ми не говорили, характеристика Глібова була б не повна, якби ми не згадали його «Журби» — перлини української пісенної слави:

«Стойте гора високая,
Попід горою гай...»

Куди не занесе нас, українців, доля, від одного цього співу стрепенеться серце, і уява перенесе нас на ту світлу річку, під ті омріяни три верби, де в'яжуться човни... То ж — не за самі тільки байки любить наш народ і шанує Глібова, а й за цю прекрасну, мудру й світло-сумовиту пісню про молодість, що не вернеться, і про весну, яка «ще вернеться до тебе, люба вербонько...» Яка це краса, яка задушевність і ніжність на віні.

На похороні Л. І. Глібова з теплим прощальним словом виступив поет В. Самійленко.

І от замовки твій голос, погас огонь ясний,
Що в темному світів околі...
Але не вмре поет у пам'яті людській.
Згадаєм ми тебе в недоленці лихій
І в кращий час нової долі!

Словами Самійленка виявилися пророчими.

Олександр СИЗОНЕНКО.

ЦАП ТА БАРАН

Був собі чоловік та жінка, мали вони цапа й барана. І були ті цап та баран великі приятелі — куди цап, туди й баран: цап на город на капусту — і баран туди, цап у сад — і баран за ним.

— Ох, жінко, — каже чоловік, — проженімо ми цього барана й цапа, а то за ними ні сад, ні город не вдергиться. А забирайтесь, цапе й баране, собі з богом, щоб вас не було у мене в дворі.

Скоро цап та баран тее зачули, зараз із двору майнули. Пошили собі торбу та й пішли.

Ідуть та й ідуть. А посеред поля лежить вовча голова. От баран дужий, та несміливий, а цап сміливий, та не дужий:

— Бери, баране, голову, бо ти дужий.

— Ох, бери ти, цапе, бо ти сміливий.

Узяли вдвох і вкинули в торбу.

Ідуть та й ідуть, коли бачать у полі горить вогонь.

— Ходімо й ми туди, там переночуємо, щоб нас вовки не з'їли.

Приходять туди, аж то три вовки кашу варять. Нічого робити.

Вітаються.

— А, здорові, молодці!

— Здоров! здоров!.. — зраділи вовки. — Ще каша не кипить — м'ясо буде з вас.

Ох, цап злякавсь, а баран давно вже злякавсь. Цап і надумавсь:

— А подай лишень, баране, оту вовчу голову!

Баран і несе.

— Та не цю, а подай більшу! — каже цап. Баран знову цупить ту ж саму.

— Та подай ще більшу!

Тут уже вовки злякалися; стали вони думати-гадати, як відсі втікати, «бо це, — кажуть, — такі молодці, що з ними й голови збудешся, — бач одну по одній вовчі голови тягають».

Один вовк і починає:

— Славна, братці, компанія, і каша гарно кипить, та нічим долить, — піду я по воду.

Як пішов вовк по воду: — «Хай вам абищо, з вашою компанією!» А другий став його дожидати, думати-гадати, як би й собі відти драла дати:

— Е, вражай син: пішов та й сидить, нічим каші долить; ось візьму я ломаку та прижену його, як собаку.

Як побіг, так і той не вернувся. А третій сидів-сидів:

— Ось піду лишень я, так я іх прижену.

Як побіг, так і той рад що втік. То тоді цап і каже до барана:

— Ох, нум, брате, скоріше хapatись, щоб нам оцио кашу пойти та з куреня убрatisь.

Поїли швиденько, та тільки іх і бачили.

А тимчасом роздумав перший вовк:

— Е, чи не сором нам трьом та цапа й барана боятися? Ось ходім, ми іх поїмо, вражих синів!

Прийшли, аж ті добре справлялись, давно вже од казана убралися, як побігли, та на дуба й забралися. Стали вовки думати-гадати, як би цапа та барана догнати. Йшли, йшли і найшли іх на дубі. Цап смілішний, — ізліз аж на верх, а баран несміливий — то нижче.

— От лягай, — кажуть вовки першому вовкові, — ти старший, то й ворожи, як нам іх добувати.

Ліг вовк догори ногами й почав ворожити. Баран на гіллі сидить та так дрижить; не втрямавсь, як упаде, та на вовка. Цап сміливий не став роздумувати, як закричить:

— Подай мені ворожбита!

Вовки як скопилися, так аж пил по дорозі закруївся.

А цап та баран з дуба безпечно позлазили, пішли в поле, зробили собі курінь та й живуть там.

Ілюстрація до байки Л. І. Глібова «Музикі».

Старовинні глухівські гармати

На підставі зібраних відомостей з різних вірогідних джерел та музеїв видно, що в другій половині XVII і першій половині XVIII століть значними центрами виробництва гармат на Україні були Київ, Львів, Глухів, Ніжин та Новгород-Сіверський. В цих містах існували чималі на той час ливарні майстерні, в яких відливали гармати з міді та бронзи.

Далеко за межами України особливо славились своїми гарматами глухівські майстри-людисари Йосип Балащевич, його син Карпо та інші. Виготовлені ними гармати відзначались високою якістю і чудовими орнаментними прикрасами з рослинного та тваринного світу.

Ці гармати використовувались у боях козацького війська з турками, татарами, шведами.

Відшукано кілька гармат, відлитих у Глухові в кінці XVII і на початку XVIII століть.

В Чернігівському історичному музеї зберігаються 2 гармати, відлиті в Глухові в 1713 р., і одна, виготовлена в Глухові майстром Карпом Балащевичем у 1717 р.

Ці унікальні гармати розповідають про історію розвитку артилерійської науки та техніки на Україні і є цінними історичними пам'ятниками гарматно-ливарної справи на Україні в кінці XVII — першій половині XVIII століть.

Дніпро потече в Харків

На Україні почалось будівництво магістрального сталевого водопроводу, по якому вода з каналу Дніпро-Донбас транспортуватиметься в Харківський промисловий район.

Природа, на жаль, не ощасливила цей край багатими водними джерелами, але сюди, в місто, де проживає нині понад 1,3 млн. чоловік, прийде велика вода. Прийде її більше, ніж несуть місту разом усі його чотири річки — Лопань, Харків, Уди і Немишля. Це буде найбільш сучасна споруда в системі вдопостачання великих міст і промислових центрів.

Талановитий хлопчик

Це відбулось у Вінниці на Україні. Тільки-но розсунулася завіса, як на сцену стримано — урочисто вийшов хлопчик у чорному костюмі, став за пульт диригента, енергійно змахнув паличию, і шквал звуків іспанської вулиці заполонив зал. Складну, химерну мелодію «Фарандоли» Бізé передавав схвильованим слухачам учень першого класу місцевої музичної школи Олесь Семко.

Восьмирічний Олесь ще не вміє читати партитуру. Він диригуючи на слух, чітко утримуючи в пам'яті всі моменти вступу окремих інструментів й динамічні відтінки твору.

Нова мова «Аналітик»

У 12 номері журналу «Магазин Польські» за минулий рік пишеться, що вчені з Київського інституту кібернетики АН України опрацювали нову мову «аналітик», зрозумілу для кожного математика, навіть якщо він не має найменшого поняття про принципи діяння математичних машин.

Інша «кібернетична» мова, названа вченими «семантє», має в своїй основі слов'янські, романські і германські мови. Складається вона з 30 літер, в словах завжди наголошенні передостанні склади. Складовими частинами мови є так звані семи — поняття. Таких кібернетичних мов для роботи на електронних машинах створено вже кілька десятків.

Знахідка в тунелі

В Харкові, повідомляє газета «Вільне слово», на будівництві підземного тунелю на глибині 15 метрів прохідник у піщаному ґрунті знайшов незвичайний предмет завдовжки більше метра: виявилось — ікло мамонта. Предмет очистили від ґрунту. Про знахідку повідомили в Харківський історичний музей. Спеціалісти встановили, що ікло мамонта пролежало в землі півмільйона років.

Ікло знайдено в колишньому руслі річки Немишля під територією насосної станції. Геологічний розріз цього району свідчить про те, що тут колись протікала повноводна річка. Знахідка викликає великий інтерес, бо подібні предмети зустрічаються надзвичайно рідко.

Музей просто неба

Цей оригінальний музей приваблює сотні спеціалістів-виноградарів. На території Українського науково-дослідного інституту виноградарства і виноробства імені Таїрова (Одеса) створено найбільшу на Україні колекцію сонячних лоз. Більш як піввіку тому у мальовничому куточку Причорномор'я її заклав відомий учений В.Є. Таїров. Нині в колекції налічується понад 1600 столових і технічних сортів янтарних ягід, що культивуються в різних зонах світу.

Зозуляча таємниця

Орнітологи знають, що зозуля підкладає яйця більш як 250 видам птахів. Причому, одним пернатим частіше, іншим — значно рідше. Чому? Досі це було неясно. Співробітники кафедри зоології Харківського педагогічного інституту під керівництвом доцента О.П Крапивного провели ряд дослідів, які ведуть до розгадки цікавого явища.

Виявилось, що зозуля віддає перевагу пернатим, у яких інстинкт насиджування викликає лише вигляд гнізда, інше не має значення. Вони можуть зігрівати своїм теплом навіть різного кольору скляні або глиняні кульки.

З М И С Т

	Різдвяне послання	1 — 2
<i>Михайло Кравченко</i>	На порозі шостого року...	3 — 39
<i>В. Батюк</i>	Пташина настальгія (Поезії)	4
<i>Сергій Макара</i>	Повернення, Слово материнське, Закономірність	4
<i>Микола Вінграновський</i>	Тополя	5
<i>Ганна Світлична</i>	Гучними словесами не грішу...	5
<i>Юрій Гаращук</i>	Прийдіть до мене, гори!	5
<i>Данило Кононенко</i>	Дума про Кобзаря	5
<i>С. Панасів</i>	Володар в царстві духа	6 — 8
	Хроніка	6 — 37
	Попта «Нових обріїв»	8 — 26
	На Тарасовій горі (Худ. Г. Фіщенко)	22 — 23
<i>М. Гайчук</i>	Чи є шлях до самозбереження?	28 — 30
<i>Ганна Черінь</i>	Марігванина комуна	28 — 29
<i>Святослав Гординський</i>	Сноби	31
	На Дніпрі (Худ. Г. Фіщенко)	32
<i>Панас Мирний</i>	Земле моя	33
	Музей Панаса Мирного в Полтаві	33
<i>Роман Іваничук</i>	Дім на горі	34 — 36
<i>Ю. Пушкін</i>	Поборник святої волі	40 — 41
<i>Данило Грабар</i>	Вельмишановний п. редакторе	40 — 41
<i>О. Сизоненко</i>	Л. І. Глібов	42

На другій сторінці обкладинки: Служба в соборі св. Юра в Львові.
На четвертій сторінці обкладинки: Рідна Полтавщина.

◆ Редакція не веде листування з приводу невикористаних матеріалів і надісланих рукописів не повертає. Вона застерігає собі право скроочувати статті. Матеріали, підписані прізвищем або псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Передруки та переклади дозволені лише з посиланням на джерело.

NOWI OBRIJI — eine ukrainische, unabhängige, literarisch - künstlerische Zeitschrift.
Erscheint vierteljährlich

Herausgeber und Druck: Dmitry Rostowsky · 2 Hamburg 50 · Oelkersallee 66 · Tel. 437305
Redaktion: 2 Hamburg 50 · Oelkersallee 66 · Postfach 50/1368

Abonnement jährlich: Deutschland: DM 8,— . US: \$ 2,— . Abonnements für alle übrigen Länder in gleicher Relation zum US \$.

Bank: Commerzbank AG Hamburg, Konto 38/65722 · Postscheckkonto Hamburg 2800 45-206

Листування з редакцією просимо надсилати на адресу:
NOWI OBRIJI, Verlag Dmitry D. Rostowsky, 2 Hamburg 50, Oelkersallee 66

Рідна Полтавщина.